

ŽELEZAR

Jesenice, 28. novembra 1990

Številka 36 • XXXIX

Proizvodnja in prodaja v številkah

OBRATI	SKUP. PROIZ.		ODPREMA LASTNE PROIZV.			
	količ. mes.	ind. mes.	količ. mes.	ind. mes.	količ. kum.	ind. kum.
Jeklarna 1	5.272,0	87,8				
Jeklarna 2	17.600,0	102,0				
Livarna	0,0	0,0	0,0	0,0	223,6	90
VBS	13.353,9	112,6	2.169,1	68,9	41.039,2	90
HVB	6.870,1	97,3	5.862,3	84,1	88.225,9	100
HVJ	739,6	96,6	747,2	97,6	13.449,9	94
PVT	1.773,7	112,9	1.379,5	87,8	22.371,9	103
VDP	1.389,3	46,0	729,6	25,6	45.160,4	78
Žičarna	2.472,8	96,9	1.683,4	107,1	23.342,5	106
Jeklovlek	1.256,4	109,6	1.064,6	92,8	14.970,1	103
Elektrode	1.235,0	116,3	862,8	88,4	11.821,4	93
Žebljarna	434,0	93,1	373,7	80,1	6.640,4	98
Žič. valj.	5.331,9	101,1	1.649,5	60,6	14.599,2	106
ŽELEZARNA	57.728,7	99,5	16.521,7	74,5	281.844,5	94

Do 25. novembra smo dosegli 57.728 ton skupne proizvodnje, kar je 99,4 % načrtovanega obsega za to obdobje.

Glavne značilnosti so:

- zaostanek proizvodnje v Jeklarni 1 zaradi ustavitve in visokih zastojev v proizvodnji, predvsem zaradi redukcij porabe električne energije. Proizvodnja se je ustavila 23.11.1990;

- zaostanek proizvodnje v Valjarni debele pločevine, ki je zaradi pomanjkanja naročil prenehala obratovati 29.10. in je pričela z obratovanjem šele 13.11.;

- v ostalih obratih je proizvodnja potekala dosti normalno in so tudi rezultati temu primerni.

Zaostanek pa je izredno velik v odpremi. Čeprav določene količine niso evidentirane, bile pa so odpremljene v konsignacijska skladišča, je zaostanek izredno velik in bo v zadnjih dneh težko nadoknaditi zamujeno.

V mesecu decembru se bomo po sedanjih izglelih srečali z dodatnim zmanjšanjem obsega naročil, kar bo neposredno vplivalo na obseg obratovanja v posameznih obratih.

Podpredsednik PO za razvoj:
Božidar Bartelj

V Jeklarni 1 so ugasnile peči

V petek, 23. novembra, so se v stari jeklarni vzdrževalci tega obrata in Sindikat Železarne pogovarjali o usodi delavcev - vzdrževalcev, glede na to, da se proizvodnja v Jeklarni 1 ukinja.

Na tem sestanku naj bi vodilni delavci obrata in Železarne prisotnim odkrito povedali, kaj jih čaka. S pojasnilom, da zaenkrat dela ni, delavci namreč niso bili zadovoljni.

Motilo jih je tudi, da za vzdrževalce Jeklarni 1 ni enakih meril: nekateri naj bi delali v Jeklarni 2, drugi so bili na seznamu za čakanje na delo, tretji pa naj bi bili celo že na seznamu kot presežni delavci. Precej kritičnih besed je bilo izrečenih na račun kadrovske službe, ker je bilo še dva dni pred ustavitvijo proizvodnje rečeno, da bodo šli vzdrževalci Jeklarni 1 delat v novo jeklarno, sedaj pa gredo na prisilni dopust.

Za vzdrževalce Jeklarni 1 je treba najti zaposlitev v drugih oddelkih, kjer kvalificirani delavci primanjkuje. Prvi razgovori o tem že tečejo, rezultati pa so dokaj ugodni.

Direktor Tehničnih dejavnosti je pojasnil, da je v Železarni že čez tisoč delavcev, ki čakajo na delo doma. Poleg proizvodnih delavcev so na prisilnih dopustih tudi vzdrževalci in delavci skupnih služb.

Delavski svet je sprejel kriterije za ugotavljanje presežnih delavcev. Po njih bomo za celotno Železarno začeli ugotavljati presežne delavce, ki to tudi bodo. Vendar pa stvari poslabšuje dejstvo, da že tretji mesec zapored v vlado potekajo razgovori o reševanju teh problemov, vendar odgovora še ni.

Pridobivanje novih delovnih mest za delavce Vzdrževanja je minimalno, vendar možno, predvsem s sprejemanjem del za zunanje naročnike. Pregledati bo treba tudi ustreznost izobrazbe za vodenje energetskih objektov, ker so zaradi pomanjkanja kadrov v preteklosti sprejemali tudi delavce z neustrežno kvalifikacijo. Ena od možnosti je tudi delo v profitnih centrih, ki naj bi bili organizirani v decembru.

Strokovna sodelavka Svobodnega sindikata Republike Slovenije je delavcem pojasnila, da nova zakonodaja predvideva čakanje na delo le ob občasni motnjah v proizvodnji in najdalj za šest mesecev. Zato je treba čimprej evidentirati presežne delavce in narediti program reševanja presežkov po kriterijih delavskega sveta. Možnosti reševanja presežkov se razprostirajo od prekvalifikacije in dokvalifikacije, preko zaposlitve za polovični delo-

vni čas ali v drugih podjetjih, do doku-pa delovnih let in dokupa zavarovalne dobe za opravljanje kmetijske dejavnosti.

Program reševanja presežkov bosta morala skupno narediti stroka in sindikat; ta bo moral skrbeti predvsem za objektivni pristop do upoštevanja kriterijev za določanje presežkov in za socialno pomoč. Z vsakim delavcem, ki bo opredeljen kot trajni presežek, pa se bo treba pogovoriti, kaj lahko tudi on sam naredi, da bi bil njegov položaj čim bolj ugoden.

Lilijana Kos

Predelava valjanih trakov

Izvoz in vložek predraga

V obratu Predelava valjanih trakov so letos iz meseca v mesec presegali operativne načrte proizvodnje, ki so bili tudi sicer veseskozi višji od predvidenih z gospodarskim načrtom. Že ob koncu oktobra so dosegli načrtovano skupno proizvodnjo za letos, to je 21.000 ton. Novembra so zaradi manjšega povpraševanja proizvedli manj kot so načrtovali. Predvidevajo, da bo tako tudi v decembru.

»Kljub dobrim proizvodnim rezultatom pa predvidene finančne realizacije nismo dosegli,« nam je dejal Branko Strmole, vodja obrata. »Izvažamo namreč velike količine izdelkov na Zahod, kjer ne dosegamo niti proizvodne cene. Izvozne cene so bile skozi vse leto nižje od cene topla valjanih trakov iz štedila. Izvozili pa smo 17.700 ton naših izdelkov.

Negativno bilanco izvoza sicer nekoliko izboljšujemo s prodajo na domačem trgu, kjer dosegamo ugodnejše cene, vendar je tu prodaja premajhna, da bi bilanco uravnotežila. Ugodnejše cene dosegamo tudi pri prodaji vratnih podbojev.

V podbojarni bi, glede na proizvodne zmogljivosti, lahko izdelali precej več kot sedaj, vendar nam primanjkuje naročil, zlasti za standardne dimenzije podbojev, katerim je dimenzijsko prilagojena proizvodna linija. Namesto teh smo izdelali večje količine izvenstandardnih podbojev za vzhodno tržišče. Izdelava le-teh traja več časa, zlasti več ročnega dela.

Za doseg tako visoko zastavljenih

Kako celovito in organizirano pomagati delavcem v težkem socialnem položaju

Svobodni sindikat Železarne je v petek, 16. novembra 1990, pripravil pogovor s strokovnimi delavci Železarne in občine o organiziranju pomoči delavcem, ki so zaradi sedanjih razmer v gospodarstvu zašli v posebno težak socialni in materialni položaj. Posveta so se udeležili predstavniki občinskega in gorenjskega zavoda za zaposlovanje, centra za socialno delo in stanovanjskega gospodarstva, predstavnik Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja iz Kranja in predsednica Izvršnega sveta Jesenice. Iz Železarne so na posvetu ob predsedniku in podpredsedniku poslovnega odbora sodelovali še strokovni delavci socialne službe, nagajevanja, stanovanjskega standarda in socialne delavke. Na pogovoru so bili tudi predstavniki obeh sindikatov iz Železarne in predsednik pazožnega sindikata za kovinsko in elektroindustrijo.

Predsednik Svobodnega sindikata Železarne Edo Kavčič je najprej pojasnil namen posveta. Železarji doživljamo sedaj eno najhujših kriz. Naše plače so med najnižjimi v Sloveniji. Agonija postaja v zadnjih mesecih čedalje hujša in nevarnost, da se usoda jeseniškega delavca spremeni v tragedijo, čedalje večja. Zato se morajo vse strokovne službe, ustanove in celotna družbenopolitična skupnost povezati in storiti vse, da omilijo težave ljudi. To bo sicer težko, ker tudi v ostali Sloveniji razmere niso kaj prida boljše, število brezpo-

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Lilijana Kos, tehnični urednik Dare Bradakšja in sekretar uredništva Đinka Trako. Naslov: Uredništvo Železarja, PS Slovenske železarne — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: glavni in odgovorni urednik 26-18, tehnični urednik 26-19 in sekretar uredništva 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje Gorenjski tisk Kranj, Tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

selnih pa se povsod vztrajno večja. A z reševanjem socialnih problemov je potrebno začeti takoj, organizirano in poenoteno.

Boris Bregant predsednik PO, je ob predstavitvi sedanjega finančnega položaja Železarne poudaril, da normalnega poslovanja podjetje ne pozna več. Neprestano blokiran žiro račun, nezadostna realizacija, ker se zapira domači trg, tuji pa podcenjuje naše izdelke, slaba organiziranost s preveč zaposlenimi in predrag denar za poslovanje dopuščajo le malo možnosti. V Železar-

ni se z izrednimi naporji skuša ohraniti vsaj dosedanja trg in sedanji obseg proizvodnje, ker je z njima zagotovljen vsaj nek dotok sredstev. Manjši trg pogojuje manjšo proizvodnjo, ta pa seveda zahteva manj delavcev. Za ostale ni dovolj dela. A ne gre samo začasne probleme, ampak za razvojni problem Železarne.

Železarstvo bo na Jesenicah obstalo le, če mu bodo zagotovljeni podobni pogoji, kot jih ima metalurgija v razvitem svetu. Vse tuje ugotovitve (analize McKinsey, British Steel Cons.) samo potrjujejo lastna spoznanja, da bi bila masovna proizvodnja navadnih kvalitet jekla na Jesenicah nesmotna. Za Jesenice je donosna le proizvodnja specialnih kvalitetnih izdelkov za določen trg (tako imenovana proizvodnja v nišah), a zanjo je potrebnih znatno manj ljudi. Zato je edino pravilno, da smo se lotili zmanjšanja števila zapo-

(Nadaljevanje na 6. strani)

Izredna seja delavskega sveta

Sklic izredne seje delavskega sveta, ki je bila 21. novembra, je zahteval Sindikat Železarne zaradi izredno kritičnih razmer v Železarni Jesenice in težkega položaja delavcev. Ta se še poslabšuje z zamikanjem in z zmanjševanjem že dogovorjenega izplačila osebnih dohodkov in dela regresa.

Sindikat opozarja, da je položaj Železarne in delavcev v Železarni iz dneva v dan bolj problematičen in brezizhod. Železarna še naprej ustvarja mesečno izgubo, kljub najrazličnejšim ukrepom, ki pa ne dajo pozitivnih rezultatov. Plače so že precej časa izredno nizke, socialni in materialni položaj delavcev katastrofalen. Vedno več delavcev je na prisilnem dopustu, kar za marsikoga že pomeni trajno izgubo dela. Ustavljajo se obrati. Najprej Livarna, v prejšnjem tednu tudi Jeklarna 1. Program ukrepov pa kaže, da bo v kratkem brez dela okoli 1600 delavcev iz proizvodnje in služb, ne ve pa se, kakšna bo usoda teh delavcev.

Zaradi navedenega je Sindikat Železarne v imenu delavcev postavil naslednje zahteve:

Od vlade se zahteva jassen odgovor, ali bo ali ne bo prevzela upravljalstvo in skrbniško vlogo nad Železarno s 1.1.1991. Od direktorja Železarne pa je Sindikat v imenu delavcev zahteval, da izpolni sklep delavskega sveta, da se v novembru izplača tudi predvideni del regresa v višini 620 din na delavca. Za mesec november naj se zagotovi osebni dohodek najmanj v višini oktobrskega in izplačilo med 15. in 18. decem-

brom, kot to določa kolektivna pogodba. Zahteve Sindikata so, da se v mesecu decembru dokonča in uveljavi Kolektivna pogodba, da se takoj preneha pošiljati delavce na prisilni dopust in se izpelje objektivno ugotavljanje presežkov delavcev po sprejetih kriterijih ter hkrati s tem pripravi finančno ovrednoten in podprt program za reševanje vsakega presežnega delavca. Sindikat je zahteval tudi, da se zagotovi kvalitetno in sprotno informiranje delavcev. Če do konca meseca ne bodo dana ustrezna zagotovila za rešitev teh zahtev, bo Sindikat Železarne organiziral ustavitve proizvodnje v celotni Železarni, dokler zahteve ne bodo izpolnjene.

Na vse zahteve je odgovoril predsednik poslovnega odbora Boris Bregant že na seji. Glede zahteve vladi je Bregant pojasnil, da se je vlada s svojim sklepom na seji Izvršnega sveta odločila, da bo podprla sanacijo, vendar brez volje Skupščine ne more sprejemati nobenih odločitev. Slovenska skupščina naj bi 5. decembra razpravljala o črni metalurgiji in o predlogu zakona o podpravljanju slovenskih železarn, ki ga pripravlja Izvršni svet. Več o tem bo zato jasno po zasedanju

skupščine. Zahteva je bila poslana predsedniku Izvršnega sveta in predsedniku slovenske skupščine.

Trenutno izplačilo regresa ni možno, domljena vsota pa se bo skušala izplačati bodisi kot tretji del regresa ali kot osebni dohodek ob prvi priložnosti. Tak sklep je sprejel tudi delavski svet. Bregant tudi ni mogel obljubiti, da bo osebni dohodek za mesec november najmanj v višini oktobrskega ter da bo izplačan med 15. in 18. decembrom. Zagotovil je, da bodo zahteve izpolnjene, če bodo le zagotovljena sredstva in obljubil, da se bodo trudili po najboljših močeh.

Pripravljeni so osnutki za pogajanja o kolektivni pogodbi med vodstvom in sindikatoma. Od rezultatov dogovarjanja je odvisno, ali bo Kolektivna pogodba v decembru dokončana in uveljavljena.

Presežke delavcev se bo glede na novo organiziranost, ki je predlagana v sanacijskem načrtu, skušalo ugotoviti do konca leta. Do takrat tam, kjer dela ni, še vedno velja čakanje na delo oz. prisilni dopust. Delavski svet je sprejel sklep, s katerim zahteva pospešeno delo pri določanju presežkov delavcev in sprotno obveščanje o obsegu in rezultatih določanja presežkov. Bregant je

(Nadaljevanje na 5. strani)

Gospa Jožica Puhar — ministrica za delo na Jesenicah

Na pobudo Sindikata Železarne je ministrica za delo gospa Jožica Puhar 16. novembra obiskala našo železarno.

Ministrico je z občinsko problematiko seznanila predsednica Izvršnega sveta Skupščine občine Jesenice Rina Klinar, s situacijo v Železarni in s pričakovano pomočjo s strani Republike pa predsednik Poslovnega odbora Boris Bregant. V razgovoru sta sodelovala še direktor Zavoda za zaposlovanje Kranj Egidij Biček in vodja strokovne službe Centra za socialno delo Božidar Pogačar. Predsednik in podpredsednik Sindikata Železarne pa sta podrobno opisala socialne razmere in izredno težak materialni položaj delavcev, ki se iz dneva v dan stopnjuje.

Gospa Puharjeva je z razumevanjem sledila predstavljeni problematiki in obljubila, da bo v okviru možnosti nudila pomoč.

Izrazila je tudi zadovoljstvo, ker se v reševanje te problematike vključuje tudi občina Jesenice z vsemi svojimi strokovnimi službami in sindikat.

Dare Bradakšja

Delovanje sindikata Neodvisnost

Pripravili smo predlog podjetniške kolektivne pogodbe, ki ga je oblikoval sindikat Neodvisnost. Namenjena je v pregled vsem delavcem, predvsem pa članom Neodvisnosti, da sodelujejo pri nastajanju te pogodbe s svojimi pripombami. Poudarjamo, da je pogodba sestavljena za primer, da podjetje posluje z dobičkom, kajti če ima izgubo, kot sedaj železarna, potem izgleda, da ne veljajo nobena pravila. Mislimo, da bo železarna obstajala le, če bo delala z dobičkom, kar je tudi želja Neodvisnosti in cilj, da bo s to kolektivno pogodbo uveljavila cenovno delovno silo v železarni. Vse pripombe so zaželeni in dobrodošle!

Zadnji dan oktobra je zasedal delavski svet železarne. Delegati so sprejeli sklep, da se železarna Jesenice preoblikuje v delniško družbo, s čimer se vse premoženje železarne pretvori v delnice, ki se ponudijo v odkup. Zasedanja delavskega sveta se je udeležil tudi predsednik Neodvisnosti v železarni in povedal:

»Prvi cilj je dobiček. S tem se strijamo in je osnova za tržno gospodarstvo. Toda tržno se bomo obnašali tudi deljemalci in si hočemo določiti ceno, ki bo veljala na trgu in za katero bomo prodajali svoje delo. Ceno, na katero bodo delodajalci morali računati prav tako, kot s ceno energije, surovin in re-promateriala. Zato sindikat Neodvisnost predlaga, da se kljub izgubi, ki jo imamo (saj se pri 71 milijonih DEM, kot znaša sedaj izguba, ne bo dosti poznalo, če tej izgubi pripišemo še 5 milijonov DEM), povečajo plače tako, da bo najmanjša plača 5000 din, poprečne železarne pa 20 % nad republiškim prejemcem.

Sindikat Neodvisnost je v dogovoru s Svobodnim sindikatom sprejel predlog, da se delavskemu svetu predlaga, da zadolži Poslovodni odbor, da sindikati dobijo spiske presežnih delavcev (čeprav bi že pri tem moral sindikat sodelovati), da bomo skupaj ugotovili, ali so bili upoštevani kriteriji, ki jih je sprejel tudi delavski svet. Za ostale delavce, ki bodo ostali v podjetju, pa naj velja povečanje plač, kot je predlagal sindikat Neodvisnost. Ker rešitev podjetja z delavci, ki ne dosegajo niti take plače, ki zagotavlja osnovno preživetje, ni mogoče, morate to vedeti vsi, ki vam je kaj do železarne.

Kakršenkoli sanacijski program brez upoštevanja sindikata kot zastopnika delavcev je vnaprejšnje neuspešen. Sedaj se pišejo neki socialni programi - brez vednosti sindikata, dela se neka kolektivna pogodba - brez vednosti sindikata, pišejo se prisilni dopusti in določajo presežni delavci - brez sindika-

ta. Če se držimo McKinseya, tam je sodelovanje sindikata predvideno, potem ga upoštevajmo povsod, ne samo tam, kjer je najlažje, in sodelujmo s sindikatom.

Če sta sedaj dva sindikata, se bo treba pogajati z obema, in to večkrat, in ju sproti obveščati. Če bomo z ljudmi delali slabše kot s stari železom, potem si sedaj recimo, da za železarno ni rešitve in vse skupaj pustimo drugim, ki bodo znali rešiti to situacijo.

V uvodu Predloga preobrazbe ŽJ piše, da je podjetje živ organizem, ki reagira na vse zunanje in notranje vplive. V primeru, da podjetje zaide v situacijo, da s svojimi prihodki ne more več pokrivati odhodkov, je nujno, da izvede vse možne ukrepe za odpravo motenj. Če razumemo težave podjetja, potem razumimo tudi težave delavca, ki je v isti situaciji, da s prihodki ne more pokrivati odhodkov. Zato predlagamo, da delavski svet sprejme predlog sindikata Neodvisnost o povečanju plač in s tem odpravo motenj za delavce.

Delavski svet železarne je potem pod točko razno sprejel sklep, da je raven osebnega dohodka preizkušnja, zato se morajo izkoristiti vse možnosti za povečanje. Sklenili so, da se skupaj z izplačilom osebnega dohodka za oktober izplača tudi tretji del regresa v višini 620 din na delavca.

Na Sodišču združenega dela v Kranju smo dobili prvo tožbo v našo korist. Sindikalni zaupnik Neodvisnosti, ki je bil na prisilnem dopustu, je bil od dne-



va izvolitve za zaupnika neupravičeno na prisilnem dopustu. Sindikat Neodvisnost bo vedno ščitil svoje člane pa tudi ostale delavce, ki so tudi potencialni kandidati za članstvo v sindikatu Neodvisnost.

Na koncu še opozorilo! Vsi, ki ste odgovorni za podjetje Železarno Jesenice in za širša družbena dogajanja, se zavedajte, da boste nosili svoj del odgovornosti za ljudi, ki bodo ostali brez vsega, in posledic, ki bodo iz tega nastale. Ne bo vam pomagalo sprenevanje in ignoriranje pobud sindikata Neodvisnost, ki je še eden redkih, ki prevzema skrb za delavce, čeprav to delamo v zelo težkih razmerah, saj to opravljamo prostovoljno, brez sredstev in opreme ob svojem rednem delu.

Tisti, ki imate v rokah škarje in platno in ne upoštevate vprašanja, pobud in zahtev Neodvisnosti, vedite, da je vaša dolžnost, da skrbite naprej za ljudi. Opozarjamo vas na odgovornost sedaj, da ne bo potem kriv vseh sindikat Neodvisnost, ki ni nastal zaradi lepšega, ampak iz nje delavcev, da si sami pomagajo, za povrh pa dobivamo iz vseh strani nizke udarce in ignoriranje. Toda nič ne pomaga, mi smo tu in družba bo morala na nas še kako računati, če si bo to hotela priznati ali ne.

Vsi, ki ste zaposleni! Naredite kaj zase! Vpišite se v sindikat Neodvisnost, organizirajte se, da bomo lažje kos situaciji, ki prihaja!

Neodvisnost
Sindikat Železarne

Delavska hranilnica Slovenije

Svobodni sindikati so ustanovili Delavsko hranilnico Slovenije - denarno ustanovo, ki bo poslovala v korist vseh varčevalcev in delavcev oziroma sindikatov, ki so tudi prispevali prve ustanovne deleže.

Ustanovna skupščina je 15.11.1990 že opravila vse formalnosti za registracijo te ustanove. Imenovan je tudi vršilec dolžnosti direktorja, ki bo nadaljeval s pripravi za začetek poslovanja Delavske hranilnice tako, da bi svoje usluge čimprej lahko ponudila svojim članom, delavcem, občanom in organizacijam.

Osnovni cilj hranilnice bo zadovoljevanje interesov varčevalcev, ki nemalokrat negotujejo, da banke njihova sredstva obračajo po veliko večjih obrestnih merah, kot jih potem priznajo vlagateljem in varčevalcem. Delavska hranilnica Slovenije s svojimi akti zagotavlja racionalno poslovanje in obračanje denarja v korist varčevalcev. Svoj vpliv izkazuje tudi s pretežnim deležem finančnih sredstev svojih ustanoviteljev, ki bodo v tem smislu zagotavljali poslovanje hranilnice. Poudarek je torej na koristnem varčevanju vsakega vlagatelja, z dobrim po-

slovanjem pa bo hranilnica lahko zado- stila tudi drugim potrebam svojih članov in sindikalnih organizacij. Posebne ugodnosti bodo pripravljene za člane sindikata, ki bodo s hranilnico trajno sodelovali.

In s čim se bo hranilnica ukvarjala? Delavska hranilnica Slovenije bo opravljala bančne posle v skladu z zakonom in z ustrezno garancijo. Hranilnica odgovarja za svoje obveznosti do svojih članov z vsemi sredstvi, s katerimi razpolaga, v postopku pa je pridobivanje garancije s strani ene od večjih nacionalnih bank.

Sedež hranilnice je v Ljubljani, s svojimi poslovalnicami pa bo pokrivala vso Slovenijo. Z razvojem poslovanja bo hranilnica sledila interesom posameznih območij in regij. Hranilnica bo uporabljala najodobnejšo tehnologijo poslovanja, ki bo omogočala učinkovito delo hranilnice in vsake njene poslo-

Informacija o pripravah na konferenco Zveze svobodnih sindikatov Slovenije

Že kongres Zveze svobodnih sindikatov Slovenije je sprejel obvezo, da se v roku šestih mesecev uskladijo nekateri pomembni dokumenti in STATUT te organizacije.

Usklajevanje, prilagajanje in iskanje najboljših možnih rešitev je trajalo dalj časa, kot je bilo predvideno. Sedaj so gradiva za uskladitev sindikalne organiziranosti s programskim dokumentom Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, za organiziranje območnih organizacij, za izdelavo osnutkov sprememb in dopolnitev statutov sindikatov dejavnosti in statuta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije ter pravilnik o financiranju in finančno materialnem poslovanju Zveze svobodnih sindikatov Slovenije v razpravi in bodo osnova za odločanje na konferenci Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, ki bo predvidoma v naslednjih mesecih.

Pravilnik o financiranju in finančno-materialnem poslovanju Zveze svobodnih sindikatov Slovenije

Predlog pravilnika je pripravljen in v razpravi. Do sprejema na konferenci Zveze svobodnih sindikatov Slovenije je podaljšana veljavnost dosedanjim aktom, ki urejajo to področje.

Po novem predlogu pravilnika naj bi višina članarine še naprej ostala za zaposlene 0,6 % neto osebnega dohodka. 45 % članarine se namenja za kritje stroškov sindikalne dejavnosti v podjetjih, 22 % za območne organizacije ter za panožni sindikat in zvezo skupaj 33 %.

Strokovne službe v Zvezi svobodnih sindikatov Slovenije

Nujno potrebne strokovne službe bodo oblikovane glede na dejanske potrebe in možnosti financiranja. Po septembru 1990, ko je bila ukinjena delovna skupnost Sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije, se poskušajo uveljaviti tudi pobude o zaposlovanju strokovnih delavcev pri sindikatih dejavnosti.

Skupno število profesionalnih delavcev na vseh nivojih je glede na članstvo omejeno na okoli 200 zaposlenih, od tega 79 na republiškem sindikatu (na Dalmatinovi 4).

Po kriteriju - na 3.300 članov en zaposlen v Sindikatu, bi bilo število zaposlenih v sindikatu glede na članstvo 10.10.1990 po regijah možno naslednje:

Območje:	Št. članov:	Št. zaposlenih:
Celjsko	44.983	13,5
Dolenjska	24.235	7
Gorenjska	34.989	10,5
Koroška	17.645	5
Ljubljana - okolica	96.579	29
Kraško-notranjska	9.359	3
Podravska	67.525	20,5
Pomurje	28.487	8,5
Ptuj	12.731	3,5
Posavje	16.958	5
Severno-primorska	19.736	6
Zasavje	16.590	5
Velenjsko	19.909	6

Ko bo predlog dokončno obdelan in pripravljen, se bo uskladil in sprejmal na Svetu Zveze svobodnih sindikatov Slovenije.

K delovnemu osnutku nove Ustave Republike Slovenije

Predsedstvo Sveta Zveze svobodnih sindikatov Slovenije meni, da bi v novi ustavi morali izhajati iz že uveljavljenih pravic in svoboščin človeka in državljanca, vključno z vsemi socialno ekonomskimi pravicami, ki upoštevajo pravico do sodelovanja pri upravljanju in pravico do dela dobička na podlagi vloženega dela.

Sindikalne pravice in svoboščine, ki jih določa ustava, ni mogoče omejevati oziroma dozirati z zakonom, niti jih ne bi smeli predpisovati. Sindikate je potrebno opredeliti tako, da jih ne bo mogoče enačiti s političnimi organizacijami.

Nova slovenska ustava mora sindikatom zagotoviti položaj socialnega partnerja državi in delodajalcem. Le tako bo sindikat lahko vplival na sprejemanje odločitev tudi v organih Republike Slovenije, kadar bo šlo za ekonomske in socialne pravice delavcev.

Sindikat Železarne



vne enote. Svojo konkurenčno sposobnost želi hranilnica doseči z diferenciranim obrestovanjem tako aktivnih kot pasivnih poslov, s širšim izborom ugodnosti svojim članom, vlagateljem in varčevalcem. Hranilnica bo vodila nekatere namenske sklade, ki jih bodo ustanovili in upravljali sindikati in drugi ustanovitelji.

Z ustanovitvijo Delavske hranilnice Slovenije se uresničuje še ena naloga, ki jo je sprejel kongres Svobodnih sindikatov. Tudi Sindikat Železarne je med ustanovitvi. Na skupnem sestanku zaupnikov smo se odločili, da prispevamo 28.000,00 dinarjev kot naš ustanovni delež. Ta delež nam v skupščini daje pravico do štirih glasov pri upravljanju in pravico do dela dobička hranilnice, ki ga ta s sklepom skupščine nameni ustanoviteljem in delavcem glede na njihov prispevek k rezultatu hranilnice.

Sindikat Železarne

Kako je s Kolektivno pogodbo delavec zaščiteno ob

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Posebej bi še opozorili, da se kriteriji in merila za določanje presežkov delavcev, kot jih določa kolektivna pogodba, razlikujejo od kriterijev, ki smo jih sprejeli v Železarni. Pri nas smo kot prvi kriterij določili usposobljenost za opravljanje dela oziroma ustreznost izobrazbe, kolektivna pogodba pa je za temeljni kriterij izbrala delovno uspešnost. V Železarni sedaj kriterije tudi praktično preizkušamo v nekaterih obratih in sektorjih.

»1. Poslovodni organ ugotovi na podlagi predloga strokovnih služb obstoj presežka delavcev in določi število ter kategorije presežnih delavcev. V isto kategorijo se uvrstijo tisti delavci, ki delajo na takih delovnih mestih, za katera se zahteva enaka stopnja strokovne izobrazbe za določeno vrsto poklica, znanja in zmognosti.

Organ upravljanja določi na predlog poslovodnega organa in v skladu z merili, določenimi s kolektivno pogodbo, konkretne presežne delavce in prejme program razreševanja presežnih delavcev. ZA Poslovodni organ določi pravice, ki se zagotavljajo posameznim presežnim delavcem, v skladu z zakonom, kolektivno pogodbo in programom razreševanja presežnih delavcev.

2. Med presežke delavcev ni mogoče uvrstiti (izločilni kriteriji):

- sindikalnega zaupnika,
- delegata v delavskem svetu,
- delavko v času nosečnosti, med porodniškim dopustom in dopustom za nego in varstvo otroka.

Med presežke je mogoče uvrstiti naslednje kategorije delavcev samo z njihovim soglasjem:

- invalide in invalidne osebe,
- delavce z manj kot enim letom delodobe,
- delavce, ki sta zaposlena v isti kategoriji oziroma pri istem delodajalcu (delavca) samohranilke z do dveh let starosti,

- delavce, ki jim do uveljavitve pravice do upokojitve manjka do pet let zavarovalne dobe.

Delavci iz prejšnjega odstavka uveljavljajo pravice iz 33. člena zakona o delovnih razmerjih z njihovim soglasjem.

3. Temeljni kriterij za ohranitev zaposlitve je delovna uspešnost. Prednost pri ohranitvi zaposlitve imajo delavci, ki dosegajo večjo delovno uspešnost.

V primeru enake delovne uspešnosti delavcev se kot prvi korekcijski kriterij za ohranitev zaposlitve upošteva strokovna izobrazba delavca oziroma usposobljenost za delo (v primeru enake delovne uspešnosti delovno mesto obdrži tisti delavec, ki ima višjo izobrazbo oziroma usposobljenost).

Kot drugi kriterij se upoštevajo delovne izkušnje. Ta kriterij se upošteva v primeru enake delovne uspešnosti in izobrazbe delavcev. Prednost pri ohranitvi zaposlitve imajo delavci z daljšimi delovnimi izkušnjami (ob enaki delovni uspešnosti in izobrazbi).

Kot tretji kriterij se upošteva delovna doba. Ta kriterij se upošteva v primeru enake uspešnosti, izobrazbe in delovnih izkušenj. Prednost pri ohranitvi zaposlitve imajo delavci z daljšo delovno dobo (ob enaki uspešnosti, izobrazbi in delovnih izkušnjah).

Kot četrti kriterij se upošteva zdravstveno stanje delavca (v pošten pride ob enaki uspešnosti, izobrazbi, delovnih izkušnjah in delovni dobi). Prednost pri ohranitvi zaposlitve imajo delavci s slabšim zdravstvenim stanjem oziroma delavci, ki so zboleli za poklicno boleznijo, med temi pa delavci, ki so utrpeli poškodbe pri delu v organizaciji oz. pri delodajalcu.

Kot peti kriterij se upošteva socialno stanje: upošteva se, če imajo delavci iste kategorije enako delovno uspešnost, strokovno izobrazbo, izkušnje, delovno dobo in zdravstveno stanje. Prednost pri ohranitvi zaposlitve imajo delavci s slabšim socialnim stanjem, pri ugotavljanju socialnega stanja pa

se upošteva predvsem dohodek na družinskega člana, število nepreskrbljenih otrok, zaposlenost družinskih članov, opravljanje obrtne dejavnosti kot postranskega poklica, opravljanje kmetijske dejavnosti, lastništvo oz. so-lastništvo zasebnih in mešanih podjetij.

Organizacija oziroma delodajalec mora delavca obveščati o vseh aktivnostih, povezanih z nastankom in reševanjem prenehanja delavcev, delavci pa morajo biti osebno seznanjeni z možnimi načini reševanja svojega delovnega položaja.

Komentar:

1. Temelj za varovanje pravic delavcev, katerih delo postane v podjetju oz. pri delodajalcu trajno nepotrebno, je določba 13. točke X. amandmaja k ustavi SFRJ, ki določa, da delavcu ne more prenehati delovno razmerje, če zaradi tehnoloških in drugih izboljšav, ki prispevajo k povečanju produktivnosti dela in k večjemu uspehu organizacije, njegovo delo v tej organizaciji ni več potrebno, dokler se mu ne zagotovi drugo delovno mesto, ki ustreza njegovim delovnim zmognostim, ali se mu na drug način ne zagotovi uveljavljanje pravic do dela ali z zakonom določenih pravic iz dela. Enako določa tudi 14. točka XIII. amandmaja k ustavi RS, pri čemer je dodan drugi odstavek, v katerem je zapisano, da delavcu lahko preneha delovno razmerje, če njegovo delo zaradi tehnoloških in drugih izboljšav ni več potrebno. Pri tem je potrebno z zakonom določiti pravice in pogoje, v katerih lahko delavcu preneha delovno razmerje.

Skladno z navedenimi ustavnimi določbami ZTPDR v 21. členu delavcu, čigar delo v organizaciji ni več potrebno, več ne zagotavlja kontinuitete delovnega razmerja. Dopusčena je možnost prenehanja delovnega razmerja, če se delavcu zagotovi ena izmed pravic iz dela, ki jih določa zakon v skladu z merili, določenimi v zakonu in v splošnem

aktu oz. kolektivni pogodbi. Da ni več varovana kontinuiteta delovnega razmerja, jasno izhaja iz drugega odstavka 21. člena zveznega zakona, ki določa, da ima delavec, ki mu ni zagotovljena ena izmed pravic iz prvega odstavka navedenega člena, pravico do denarnega nadomestila dokler niso izpolnjeni pogoji za uveljavitev ene izmed drugih pravic iz dela. Čas čakanja je omejen na dobo dveh let in po preteku tega roka mu delovno razmerje preneha. Izjema velja samo za delavce invalide, pri katerih je kontinuiteta delovnega razmerja izjemno zagotovljena.

2. Kateri delavci v organizaciji oz. pri delodajalcu so dejansko presežek, ZTPDR veže na merila, določena z zakonom, splošnim aktom oz. kolektivno pogodbo. Vendar ZDR v tretjem poglavju o pravicah delavcev, katerih delo postane v organizaciji oz. pri delodajalcu nepotrebno, ni opredelil teh kriterijev in meril, temveč je v tretjem odstavku 32. člena določil, da se kriteriji in merila za ugotavljanje presežkov delavcev podrobneje uredijo s kolektivno pogodbo oz. s splošnim aktom. Operativnost reševanja presežkov tako ni podana ne z zveznim ne z republiškim zakonom. To je bil tudi eden izmed razlogov, da je bilo treba takoj začeti pripravljati splošno kolektivno pogodbo, s katero naj bi poskušali določiti kriterije in merila ter tako v praksi omogočiti, da se dejansko formalno-pravno rešujejo vprašanja v zvezi s presežnimi delavci.

Tudi sicer je ZDR v členih tega poglavja vezal reševanja problematike presežnih delavcev na rešitve, opredeljene v kolektivnih pogodbah oz. splošnih aktih. V prvem odstavku 30. člena je določeno, da presežek delavcev, ki postane trajen, ugotavlja organ, določen s kolektivno pogodbo oz. splošnim aktom. Pri tem mora ta organ, preden sprejme odločitev o prenehanju potreb po delu delavcev, ugotoviti, da ni možnosti za razporeditev delavcev na dru-

ga delovna mesta, ki ustrezajo njihovi strokovni izobrazbi, znanju in zmognosti, kot tudi ne možnosti za dokvalifikacijo in prekvalifikacijo za delo na drugih delovnih mestih. Določena je tudi obveznost organizacije, da odvisno od narave dejavnosti, razlogov in obsega prenehanja potreb po delu delavcev pravočasno, vendar najmanj en mesec pred nastopom prenehanja potreb po delu delavcev, obvesti sindikat o prenehanju potreb po delu delavcev in ga seznani z razlogi za prenehanje ter s številom in kategorijami delavcev, ki bodo verjetno presežek.

Organizacija mora sprejeti tudi program razreševanja presežnih delavcev, pri pripravi katerega je dolžna zagotoviti sodelovanje sindikata. Pristojni organ ugotovi, da je presežek delavcev trajen oz. da pomanjkanje dela ni samočasno. Sestavni del takšne ugotovitve mora biti tudi številčna kvantifikacija delavcev in kategorije delavcev, ki bodo oz. ki so presežni, in razlogi za prenehanje potreb po delu. Nesporno mora biti tudi ugotovljeno, da ni možno razporediti delavcev na druga delovna mesta in da tudi ni možno niti z dokvalifikacijo oz. prekvalifikacijo zagotoviti razporeditev na druga delovna mesta v organizaciji ali zunaj organizacije.

Po teh ugotovitvah, ki pomenijo strokoven pristop k razreševanju teh vprašanj, sprejme organizacija program za razreševanje problematike presežnih delavcev, pri pripravi katerega mora sodelovati sindikat. Pri določitvi konkretnih presežnih delavcev pa mora pristojni organ upoštevati kriterije in merila, ki jih je treba podrobno določiti s kolektivno pogodbo oz. splošnim aktom in ki so kot splošna navedena v 32. členu ZDR.

Poleg obvestila sindikatu o potrebi po prenehanju dela delavcev, kot tudi o razlogih za prenehanje dela delavcev in o številu ter kategorijah delavcev, ki jim bo prenehalo delo, mora organiza-

41. posvet o metalurgiji in kovinskih gradivih

Od tretjega do petega oktobra je bil v Portorožu že 41. posvet slovenskih metalurgov z različnih metalurških panog. Posvet je organiziral Metalurški inštitut iz Ljubljane, na njem pa so naši sodelavci predstavili nove dosežke na raziskovalnem področju. Danes vam predstavljamo:

dipl.ing. Marjan Kunšič

Teoretične osnove titan-vanadijevega jekla s povišano vsebnostjo dušika

V metalurgiji so stalno prisotne težnje po doseganju finejšega kristalnega zrna, ki pozitivno vpliva na številne mehanske lastnosti kovinskih materialov.

Daljša je veljala pravilo, da morajo biti mikrolegirana jekla predelana po termomehanskem postopku, ki se nanaša predvsem na deformacijo pod temperaturo rekristalizacije, takojenovanem kontroliranem valjanju, in morajo vsebovati čim manj dušika (po možnosti pod 80 ppm).

Danes vemo, da v bistvu ni razlike v velikosti feritnega zrna, nastalega bodisi iz nerekrystaliziranega ali rekristaliziranega avstenita, če je velikost avstenitnega zrna majhna, v novejših jeklih (in to ne samo v konstrukcijskih jeklih) pa je dušik uporabljen kot legirni element.

Fino avstenitno zrno je mogoče doseči z enim od načinov kontroliranega valjanja, takojenovanem rekristalizacijskim kontroliranim valjanjem, pri katerem dobimo fino avstenitno zrno z zaporedno statično rekristalizacijo po vsakem prevleku na temperaturah iznad temperaturo rekristalizacije.

Pri tem je pomembno, da rekristalizirano zrno ne raste. Najbolj učinkovit način kontrole velikosti avstenitnega zrna med vročim valjanjem in hkrati zadrževanje finega začetnega zrna pri ogrevanju je mogoče doseči s fino razpršenimi delci titanovega nitrida. Za učinkovito zaščito zrna pred naraščanjem naj bo čim več teh delcev in čim bolj fini naj bodo.

Zaradi zelo nizke toplotnosti TiN mora biti dodatek titana jeklu nizek (0,01-0,015 %) in hkrati hitrost strjevanja in ohlajanja velika. To dosežemo z vlivanjem po kontinuirnem postopku. Največji volumski delež TiN dobimo pri stehiometričnem razmerju titan:dušik (Ti:N) v jeklu, zaradi majhne toplotnosti (Ti) v avstenitu pa je primernejša podstehiometrična sestava jekla (presežek dušika).

Višji dušik v jeklu pomeni zmanjšanje titana v raztopini, to pa vodi do nastanka finih in stabilnih izločkov TiN, ki pri temperaturah valjanja niso podvrženi naraščanju. Od vsebnosti Ti oziroma od razmerja Ti:N je odvisna tudi

temperatura izločanja nitridov. Pri višjem Ti oz. nadstehiometričnem razmerju Ti:N izločki nastajajo že v talini ali med strjevanjem. Ti izločki so grobi in pri zaviranju rasti zrn ne učinkoviti. Nižji Ti oziroma podstehiometrično razmerje Ti:N v jeklu povzroča izločanje finih, pri zaviranju rasti zrn učinkovitih TiN. Ti izločki nastajajo pri nižjih temperaturah, ko je jeklo že strjeno. Podoben vpliv ima tudi hitrost strjevanja oziroma ohlajanja.

Titan je dodan jeklu z namenom zadrževanja rasti zrn, ob njegovi prisotnosti pa je zaznati tudi efekte utrjevanja. V jeklih, legiranih z dušikom, je pogosto uporabljena kombinacija legiranja s titanom in vanadijem zato, ker vanadij ne vpliva na kinetiko rekristalizacije in je pri temperaturah valjanja v celoti raztopljen. Vloga vanadija je utrjevanje ferita preko izločkov, lahko pa tudi uravnava velikost zrna preko deformacijsko izzvanega izločanja vanadijevega nitrida (VN) v avstenitu ali medfaznega izločanja vanadija (C,N).

Izločki VN poleg utrjevanja pomembno vplivajo na razmerje velikosti zrn avstenita in ferita po transformaciji (povečujejo t.i. transformacijsko razmerje). VN, ki se za razliko od VC (kateri se izloča po mejah) izloča v zrnih, predstavlja mesta, na katerih pospešeno nastaja ferit.

Transformacijsko razmerje pa je mogoče povečati tudi s pospešenim ohlajanjem, katerega posledica je znižanje transformacijske temperature in izločanje finejših izločkov. Povečanje ohlajevalne hitrosti po valjanju poveča izločevalno utrjanje, ker izločanje poteka pri nižjih temperaturah. Maksimalno utrjanje v V dosežemo pri temperaturah okrog 600 stopinj Celzija.

Tako Ti kot V izločki znižujejo duktilnost (sposobnost preoblikovanja) in žilavost jekla, vendar je ta negativni vpliv v celoti kompenziran z doseganjem finejšega zrna.

Ker se v titan-vanadijevih jeklih dušik nahaja pretežno v obliki nitridov, ta jekla praviloma niso podvržena staranju.

Jeklom, obdelanim s titanom, se pomembno izboljšajo tudi varilne lastnosti. Stabilni izločki TiN v prehodnih conah zvarnih spojev učinkovito zadržujejo rast zrn tudi pri večjih vnosih energije.

Na osnovi teoretičnih spoznanj tujih raziskovalcev smo v Železarni Jesenice pričeli z razvojem nizkoogljivega Ti-V-N konstrukcijskega jekla, ki smo ga poimenovali tivanita 500. Kljub temu, da v Železarni proizvajamo več jekel srednjetrnega razreda z mejo plastičnosti okrog 500 MPa, je kar nekaj tehničnih razlogov za razvoj tivanita 500.

Prednosti tivanita 500 pred ostalimi jekli so:

- nižja lastna cena jekla oz. pločevine,
- toplotna obdelava jekla ni potrebna (pločevina tivanita 500 ne zaseda agregatov za termično obdelavo, ki so večkrat ozko grlo v proizvodnji),
- predelava jekla je možna tudi na zastarelih agregatih (ker valjanje poteka pri visokih temperaturah, valjavska ograda niso preobremenjena),
- hitrejši pretok materiala zaradi krajših tehnoloških poti,
- zaradi odličnih upogibnih lastnosti je jeklo še posebno primerno za izdelavo hladnooblikovanih profilov.

Razvoj jekla še ni zaključen, doseženi rezultati pa kažejo, da je pri predvideni sestavi jekla, ob ustreznih tehnoloških izdelavi in predelavi mogoče doseči pričakovane mehanske in druge lastnosti toplo valjane pločevine.



Koluti (foto: Mira Kolenik)

Obvestila kolektivu

Razpored dežurnih Železarne

Ime in priimek	Dan dežurstva	Naslov	Telefon
JANEZ POLJŠAK, Posl. odbor	3. 12. 1990	Jesenice, Hrušica 12	—
ERNEST PUŠNIK, Komerciala	4. 12. 1990	Jesenice, Hrušica 138	—
BOGDAN RAVNIK, Hl. valj. Bela	5. 12. 1990	Jesenice, Tavčarjeva 3/b	83-734
JOŽE RAVNIK, Stroj. del.	6. 12. 1990	Jesenice, Bl. Dobrava 31b	83-865
JANEZ JAMAR, Posl. odbor	7. 12. 1990	Mojstrana, Dovje 68/a	89-044
VINKO ROTAR, Transport	8. 12. 1990	Jesenice, C. talcev 8/a	82-792
JANEZ ROTMAN, Valj. deb. pl.	9. 12. 1990	Bohinj, Ravne 3	721-083
ROMAN SMOLEJ, FRS	10. 12. 1990	Jesenice, H. Verdika 36	83-777
BRANKO STRMOLE, Pred. valj. trak	11. 12. 1990	Zasip, Sebenje 18	77-704
MARTIN ŠKETA, Plošč. program	12. 12. 1990	Bled, Alpska 1	77-130
VALENTIN MARKEŽ, Vzdrževanje	13. 12. 1990	Jesenice, C. talcev 4/b	83-345
ALBINA TUŠAR, DSSS	14. 12. 1990	Jesenice, Bl. Dobrava 16/b	84-403
FRANC VIČAR, Okrogli prog.	15. 12. 1990	Žirovnica, Rodine 51	801-035
IVAN VOH, Spl. sektor	16. 12. 1990	Mojstrana, Dovje 10/i	—

Dežurni za vzdrževanje v Železarni

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK — 3. 12.	SAŠO DOLŽAN	DUŠAN ŠMID
TOREK — 4. 12.	MIRAN KOVAČ	ZDENKO CUND
SREDA — 5. 12.	AHMED TELALOVIC	VLADO REPE
ČETRTEK — 6. 12.	MARJAN PINTAR	ALES SOKLIČ
PETEK — 7. 12.	MIRO KLANA	TIBOR ZAVRL
SOBOTA — 8. 12.	MIROSLAV ZUPAN	FRANC BASSANESE
NEDELJA — 9. 12.	JANEZ SUŠNIK	MARKO SUŠNIK
PONEDELJEK — 10. 12.	FRANC NEČIMER	PRIMOŽ ŽVAB
TOREK — 11. 12.	JANEZ OTRIN	MILAN KAMBIČ
SREDA — 12. 12.	BOJAN FINC	JANEZ VEHR
ČETRTEK — 13. 12.	BOŽIDAR ČERNE	IGOR LOGAR
PETEK — 14. 12.	RAJKO PUŠ	MARTIN BRUMAT
SOBOTA — 15. 12.	ANTON KAVČIČ	ZVONKO MEDJA
NEDELJA — 16. 12.	FRANC NOVAČ	JANEZ FALETIČ

Služba obratne ambulante

Od 3. do 8. decembra bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: I. obratna ambulanta dr. Metod Rešek in II. obratna ambulanta dr. Alenka Kralj Odar.

POPOLDNE: III. obratna ambulanta dr. Bernarda Benedik Tili.
V soboto, 8. decembra, samo dopoldne: III. obratna ambulanta dr. Bernarda Benedik Tili.

Zobne ambulante:
DOPOLDNE: II. zobna ambulanta dr. stomat. Alojz Smolej in III. zobna ambulanta dr. stomat. Ljudmila Gasar Krivec.

POPOLDNE: I. zobna ambulanta v. dent. Viktor Stražišar.
V soboto, 8. decembra, samo dopoldne: I. zobna ambulanta v. dent. Viktor Stražišar.

Od 10. do 15. decembra bodo delale naslednje obratne ambulante:
DOPOLDNE: II. obratna ambulanta dr. Alenka Kralj Odar in III. obratna ambulanta Bernarda Benedik Tili.

POPOLDNE: I. obratna ambulanta dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta dr. Ivica Vreš.

V soboto, 15. decembra, samo dopoldne: I. obratna ambulanta dr. Metod Rešek in IV. obratna ambulanta dr. Ivica Vreš.

Zobne ambulante:
DOPOLDNE: I. zobna ambulanta v. dent. Viktor Stražišar in II. zobna ambulanta dr. stomat. Alojz Smolej.

POPOLDNE: III. zobna ambulanta dr. stomat. Ljudmila Gasar Krivec.
V soboto, 15. decembra, samo dopoldne: III. zobna ambulanta dr. stomat. Ljudmila Gasar Krivec.

Dežurni v Vatrostalni

Dežurni Vatrostalne je od petka, 7. decembra od 14. ure, do ponedeljka, 10. decembra, do 6. ure zjutraj dosegljiv po telefonu 32-79.

ugotavljanju presežnih delavcev

cija v istem roku o postopku ugotavljanja prenehanja potreb po delavcih obvestiti tudi zavod za zaposlovanje in pristojni organ družbenopolitične skupnosti (31. člen ZDR).

3. Postopek v zvezi z ugotavljanjem trajnih presežnih delavcev je opredeljen v 1. točki tega člena. Poslovodni organ na podlagi predloga strokovnih služb ugotovi obstoj presežka delavcev in določi število ter kategorije presežnih delavcev. V isto kategorijo se uvrstijo tisti delavci, ki delajo na takih delovnih mestih, za katera se zahtevajo enaka stopnja strokovne izobrazbe za določeno vrsto poklica, znanja in zmognosti. Tudi tu velja že večkrat poudarjena ugotovitev, da je kadrovska funkcija del poslovne funkcije in zaradi tega je povsem normalno, da je poslovodni organ tisti, ki ugotovi število ter kategorije presežnih delavcev.

Stvar konkretnega primera je, kje se ugotavlja število ter kategorije presežnih delavcev. Včasih bo to določena organizacijska enota, drugič bo to celotno podjetje. Tako bo poslovodni organ ugotovil na podlagi ugotovitev strokovnih služb (ki bodo v glavnem strokovne službe, ki se dejansko ukvarjajo s kadri, pri čemer bodo verjetno sodelovale tudi druge strokovne službe, kot npr. tehnične službe, službe priprave dela, službe za organizacijo dela ipd.) število delavcev, ki so presežek. Ob tem mora biti navedena tudi kategorija teh delavcev.

Konkretno presežne delavce s primki in imeni določi organ upravljanja na predlog poslovodnega organa in v skladu z merili, določenimi s kolektivno pogodbo. Organ upravljanja sprejme tudi program razreševanja problematike presežnih delavcev. Ko bo tako poslovodni organ določil število ter kategorije presežnih delavcev, bo hkrati s tem največkrat tudi predlagal imena in priimke delavcev, organ upravljanja pa bo tisti, ki bo določil oz. potrdil konkretne presežne delavce in hkrati

tudi sprejel program razreševanja problemov teh delavcev.

Po sprejetem programu razreševanja problematike presežnih delavcev bo poslovodni organ določil pravice, ki pripadajo delavcu oz. ki se mu zagotavljajo v skladu z zakonom, kolektivnimi pogodbami in programom razreševanja presežnih delavcev. V zadnji fazi bo torej naloga poslovodnega organa, da bo konkretiziral oz. izvedel uresničitev določanja pravic, ki so zagotovljene tem delavcem. S tem bo tudi odgovoren za praktično izvedbo reševanja problema vsakega posameznega delavca, ki bo opredeljen kot presežek.

4. V točki 2 in 3 so opredeljeni kriteriji za ugotavljanje presežkov delavcev. Upoštevana je diktacija 32. člena ZDR, v katerem je določeno, da je potrebno pri določitvi delavcev, ki so presežek, upoštevati zlasti strokovno izobrazbo delavca oz. usposobljenost za delo in potrebna dodatna znanja in zmognosti, delovne izkušnje, delovno uspešnost, delovno dobo, zdravstveno stanje in socialno stanje delavca, pri čemer zakon primeroma našteva, kaj je treba razumeti s socialnim stanjem.

Iz besedila člena predvsem pa z uporabo besedice »zlasti« ter naštevanja kriterijev je mogoče razbrati, da zakon ne našteva vseh in da je možno upoštevati še druge kriterije. Brez opredeljene kriterijev in meril za ugotavljanje presežkov delavcev v kolektivni pogodbi oz. splošnih aktih sam 32. člen ni neposredno uporabljiv, saj je predvsem napotilna norma. Neposredno pa je uporabljiv drugi odstavek 32. člena, ki določa, katerih okoliščin se ne sme upoštevati pri določanju presežnih delavcev. Gre za t.i. izločilne kriterije, v skladu s katerimi pristojni organ med presežke ni smel uvrstiti delavca, ki je začasno odsoten z dela zaradi bolezni, zaradi porodniškega dopusta in zaradi dopusta za nego in varstvo otroka.

5. 2. točka tega člena vsebuje absolutne in relativne izločilne kriterije. V

prvem odstavku 2. točke so naštetih absolutni izločilni kriteriji, kar pomeni, da kategorije teh delavcev v nobenem primeru ni mogoče uvrstiti med trajne presežke delavcev. To so delavci, ki imajo status sindikalnega zaupnika in delavci, delegati v delavskem svetu. Ti dve kategoriji delavcev, ki jih v nobenem primeru ni mogoče uvrstiti med trajne presežke, določa kolektivna pogodba originalno. Tretjo kategorijo, t.j. delavke v času nosečnosti, med porodniškim dopustom in dopustom za nego in varstvo otroka, pa kolektivna pogodba povzema iz drugega odstavka 32. člena ZDR. Treba je upoštevati tudi kategorijo delavcev, ki so začasno odsotni z dela zaradi bolezni, kot to določa sam zakon, ki je v tem delu neposredno uporabljen.

V drugem odstavku 2. točke so našteje kategorije delavcev, katerim praviloma ne more prenehati delovno razmerje, razen v primerih, če s tem soglašajo. Gre za invalide in invalide osebe, delavce z manj kot enim letom delovne dobe, obeh zakoncev, ki sta zaposlena v isti organizaciji oz. pri istem delodajalcu, delavke oz. delavca samohranilca z otrokom do dveh let starosti, in za delavce, ki jim do uveljavitve pravice do upokojitve manjka do pet let zavarovalne dobe.

Od presoje samih delavcev, ki zapadejo v te kategorije presežnih delavcev, je odvisno, ali bodo soglašali, da jim lahko kljub njihovu posebnemu položaju preneha delovno razmerje. To soglasje mora biti izraženo jasno z izrecno voljo delavca. Poleg tega soglasja se zahteva tudi izrecno soglasje delavca glede uveljavljanja pravic iz 33. člena ZDR. Gre za pravico do sklenitve delovnega razmerja za nedoločen čas v drugi organizaciji oz. pri delodajalcu, pravico do prekvalifikacije ali dokvalifikacije, pravico do dokupa zavarovalne dobe zaradi uveljavitve pravice do upokojitve, vendar največ do pet let, pravico do dokupa zavarovalne dobe

zaradi uveljavitve pravice do predčasne pokojnine, vendar največ do pet let, pravico do odpravnine, pravico do sklenitve delovnega razmerja s krajšim delovnim časom v drugi organizaciji oz. delodajalcu in pravico do sklenitve delovnega razmerja za določen čas v drugi organizaciji oz. pri delodajalcu.

6. V 3. točki so navedeni kriteriji, ki se upoštevajo pri določitvi trajnih presežkov delavcev. Temeljni kriterij, ki omogoča vsakemu delavcu ohranitev zaposlitve, je delovna uspešnost. Prednost imajo delavci, ki so delovno uspešnejši od svojih sodelavcev, ki so razvrščeni v isto kategorijo in ki delajo na takih delovnih mestih, za katera se zahteva enaka stopnja strokovne izobrazbe za določeno vrsto poklica, znanje in zmognosti v določeni organizacijski enoti oz. v podjetju.

V drugem do petem odstavku 3. točke so navedeni t.i. korekcijski kriteriji, ki omogočajo nadaljnjo konkretizacijo presežnih delavcev tedaj, če v teh členih navedeni kriteriji ne dajejo dovolj podlage, da bi določili delavce, ki so presežek. Prvi korekcijski kriterij je strokovna izobrazba, drugi delovne izkušnje, tretji delovna doba, četrti zdravstveno stanje in peti socialno stanje.

Ob enaki kategoriji enako uspešnih delavcev bodo ohranili delo tisti, ki imajo višjo strokovno izobrazbo oz. so bolj usposobljeni za delo. Med enako uspešnimi delavci enake izobrazbe oz. usposobljenosti za delo bodo ohranili delo tisti delavci, ki imajo daljše delovne izkušnje. Med enako uspešnimi delavci, enake strokovne izobrazbe, enake dobe delovnih izkušenj bodo ohranili delo tisti delavci, ki imajo daljšo delovno dobo. Med enako uspešnimi delavci, enake strokovne izobrazbe, z enako dobo delovnih izkušenj in enako delovno dobo bodo ohranili delo tisti delavci, ki imajo slabše zdravstveno stanje oz. delavci, ki so zboleli za poklicno boleznijo, med temi pa tisti, ki so

utrpeli poškodbe pri delu v organizaciji oz. pri delodajalcu. In nazadnje, med delavci enake delovne uspešnosti, iste strokovne izobrazbe, enake dobe delovnih izkušenj, enake delovne dobe, istega oz. enakega zdravstvenega stanja bodo delo ohranili delavci s slabšim socialnim stanjem.

Pri tem je v šestem odstavku pri korekcijskem kriteriju socialnega stanja naštet, kaj vse se upošteva pri določitvi socialnega stanja. Gre za dohodek na družinskega člana, število neprekrbljenih otrok, zaposlenost družinskih članov, opravljanje obrtne dejavnosti kot postranskega poklica, opravljanje kmetijske dejavnosti, lastništvo oz. solastništvo zasebnih in mešanih podjetij.

Seveda ni izključeno, da ne bi v splošnih aktih posameznih podjetij te kriterije še razdelali in določili tudi konkretna merila pri upoštevanju posameznih kriterijev. Ker gre za zelo konkretna vprašanja posamezne organizacije in točno določenih delavcev, se tega ni dalo opredeliti že v splošni kolektivni pogodbi. Marsikatera razdelava teh kriterijev bodo že vsebovale pазноžne kolektivne pogodbe, še več pa verjetno podjetniške kolektivne pogodbe ali splošni akti v posameznih podjetjih. Kot osnovo bodo vsi ti akti morali upoštevati kriterije, opredeljene v tem členu splošne kolektivne pogodbe, in sicer tako glede izločilnih kriterijev kot glede temeljnega kriterija in vseh naštetih korekcijskih kriterijev.

7. V zadnjem odstavku je navedena obveznost organizacije oz. delodajalca, da mora delavce obveščati o vseh aktivnostih, povezanih z nastankom in reševanjem presežnih delavcev, pri čemer morajo biti delavci osebno seznanjeni z možnimi načini reševanja svojega delovnega položaja. Gre za obveznost organizacije, ki je logična zaradi varstva pravic delavcev, povezanih s kontinuiranostjo delovnega razmerja. Sindikat Železarne



Proizvodnja v oktobru

Proizvodni rezultati v tem mesecu so z ozirom na nižji operativni program (težave z naročili) precej ugodni. Slabša je le odprema, pa še ta predvsem zaradi dela za konsignacijo. Dejansko le dva obrata nista izpolnila programiranih obvez skupne proizvodnje. Nedoseganje načrtovanih količin končne proizvodnje je delno posledica slabšega izplena.

S koncem meseca smo ugasnili globske peči v Valjarni bluming štekel in s tem tudi prenehali s klasičnim vli-vanjem jekla v kokile v obeh jeklar-nah.

Izvozne obveznosti količinsko ni-smo izpolnili.

Proizvodni rezultati so naslednji:

Gospodarski načrt:

- skupna proizvodnja 90,4 %
- končna proizvodnja 89,3 %
- prodaja - odprema 82,7 %

Operativni program:

- skupna proizvodnja 103,1 %
- končna proizvodnja 98,6 %
- prodaja - odprema 91,6 %

ETE Talilnice

Proizvodni rezultati so naslednji:

Gospodarski načrt:

- skupna proizvodnja 83,0 %
- končna proizvodnja -
- prodaja - odprema -

Operativni program:

- skupna proizvodnja 92,7 %
- končna proizvodnja -
- prodaja - odprema -

Operativni program je bil nižji od gospodarskega načrta, ker Livarna že od avgusta ne obratuje, v Jeklarni 1 pa obratuje samo Asea peč. V tej ETE je praktično imela proizvodnjo za prodajo samo Livarna, zato je razumljivo, da le-te ni, niti ni prodaje.

Jeklarna 1

Količinska proizvodnja je bila zelo dobra, s kvaliteto dela pa nikakor ne moremo biti zadovoljni. Več kot 5 % mesečne proizvodnje izdelanega jekla je bilo vli-to klasično v kokile, čeprav bi po obstoječi tehnologiji moralo biti vli-to preko kontiliva.

Jeklarna 2

Žal tudi v za proizvodnjo najbolj ugodnem mesecu v letu jeklarjem na Belu ni uspelo doseči načrtovanih proizvodnih rezultatov. Celo nasprotno, proizvodnja v tem mesecu je izredno nizka. Vzroki se ponavljajo že več mesecev (zastoji, okvare), ta mesec pa je bil zaradi slabega stanja peči in kontiliva narejen dvodnevni nenačrtovani remont.

Asortiment proizvodnje je bil z ozirom na naročila v redu, pa tudi vse izdelano jeklo je bilo vli-to preko kontiliva.

ETE Ploščati program

Proizvodni rezultati so naslednji:

Gospodarski načrt:

- skupna proizvodnja 95,8 %
- končna proizvodnja 85,4 %
- prodaja - odprema 108,0 %

Operativni program:

- skupna proizvodnja 08,0 %
- končna za prodajo 96,2 %
- prodaja - odprema 85,4 %

Operativni program je bil sicer precej nižji od gospodarskega načrta (zaradi pomanjkanja naročil), pa še ta je bil preoptimističen, saj v dveh »težjih« obratih niso uspeli doseči prodaje, naročil še za ta nižji program ni bilo dovolj.

Valjarna bluming štekel

Nižji program Jeklarne 1 in pomanjkanje naročil sta narekovala nižji operativni program. Proizvodnja Jeklarne 1 je bila presežena, zato tudi skupna v VBS, pomanjkanje naročil za prodajo pa je vzrok nedoseganja že tako znižanega programa. Sredi meseca je prišlo do okvare motorja za Edger in zato valjanje preko kvarto ograda do nadaljnjega ni možno.

Valjarna debele pločevine

Podobno kot v predhodnem obratu je bil tudi v tej valjarni operativni program z ozirom na dejanska naročila preoptimistično postavljen. Ker ni bilo dovolj naročil, in zaradi tega tudi ne vložka, valjavska progra šest delovnih dni ni obratovala. Tako je popolnoma jasno, zakaj je izpolnjevanje programa tako slabo.

Hladna valjarna Bela

Dobro delo in doseganje rezultatov proizvodnje ta mesec nas spominja na boljše mesece tega obrata; tudi višji operativni program je bil presežen. Na žalost pa zaradi pomanjkanja ustreznega vložka ni bil dosežen asortiment proizvodnje višje vrednosti.

Hladna valjarna Jesenice

Operativni program in dejanska proizvodnja sta bila za več kot polovico nižja od gospodarskega načrta. Edini vzrok za tako odstopanje je pomanjkanje naročil.

Predelava valjanih trakov

Bistveno nižji operativni program je bil pri proizvodnji skoraj dosežen, pri prodaji pa kar precej presežen.

ETE Okrogli program

Proizvodni rezultati so naslednji:

Gospodarski načrt:

- skupna proizvodnja 39,9 %
- končna proizvodnja 100,5 %
- prodaja - odprema 102,3 %

Operativni program:

- skupna proizvodnja 115,9 %
- končna proizvodnja 104,7 %
- prodaja - odprema 106,5 %

Je edina ETE, ki je dosegla višjo končno proizvodnjo za prodajo in samo prodajo v primerjavi s skupno proizvodnjo na gospodarski načrt. Logičen zaključek ob takem rezultatu bi bil, da so bili izpolnjeni višji od načrtovanih, pa ni tako; le preusmeritev proizvodnje je bila drugačna kot smo z gospodarskim načrtom predvidevali.

Sicer pa je bil operativni program nižji od gospodarskega načrta zaradi enakih vzrokov kot v predhodni ETE.

Valjarna žice in profilov

Na prvi pogled je nerazumljivo nasprotje med gospodarskim in operativnim programom, kajti pri skupni proizvodnji je bil operativni program bistveno nižji, pri končni za prodajo pa bistveno višji od gospodarskega načrta.

Razlog pa je čisto preprost. Ta obrat je namreč prvi v verigi proizvodnje ETE Okrogli program in je dobavitelj polizdelkov za obrate za njim. Ker je imela večina obratov nižji operativni program, ob tujem vložku niso potrebovali načrtovanih količin, na drugi strani pa se je odprla možnost prodaje toplovaljane žice po ugodnih pogojih. Ker načrtovani tuji vložek za Žičarno in Elektrode ni prispel pravočasno, smo ga morali oditi in prevladati v žico v Železarni. Tako je kljub preseganju skupne proizvodnje prodaja nižja kot je bila z operativnim programom načrtovana.

Žičarna

Po dolgem času je bil gospodarski načrt skupne in končne proizvodnje in prodaje presežen. Sencu na te rezultate pa meče asortiment, ki predvsem pri VAC žici kljub zadostnim naročilom in vložku ni bil dosežen.

Jeklovlek

Daleč so že časi, ko je ta obrat stalno presegal z gospodarskim načrtom predvidene količine proizvodnje. Vzrok, da ni več tako, je podoben kot pri večini ostalih obratov, to je pomanjkanje naročil. Sicer pa je bil nižji operativni program krepko presežen.

Elektrode

Nižji operativni program (naročila) je pri vseh postavkah presežen. K sreči je večji proizvodnji sledila tudi večja odprema in se tako zaloge končnih izdelkov niso povečale. V tem mesecu beležimo izredno visoko produktivnost.

Žebeljarna

Bistveno višji operativni program je bil pri proizvodnji dosežen, prodaja - odprema pa je bila celo nekoliko večja. M.P.

Odbor za zadeve delavcev in družbeni standard o sindikalnih pobudah

V tem mandatnem obdobju se je odbor za zadeve delavcev in družbeni standard pri delavskem svetu Železarni sestajal redno mesečno. 9. seja tega odbora pa je bila šele 30. oktobra - po dvomesečnem tatišju.

Od avgusta dalje so bile namreč nekatere pristojnosti odbora (po zakonu) prenešene na direktorja. Tako odbor ne odloča več o sklenitvah in prekinitvah delovnega razmerja. Ljudi pa seveda v teh razburljivih časih še kako zanimajo zadeve, ki so sicer v pristojnosti tega odbora. To je pokazala tudi precej živahna razprava večine članov odbora, ki so se udeležili 9. seje.

Člani odbora so med drugim ugotovili, da so delavci vedno manj obveščeni. Postavili so več vprašanj ter zahtevali, naj bodo odgovori nanje objavljeni v Železarni. Objavljamo jih v okvirju.

Največ časa so člani odbora porabili za obravnavo pobud obeh sindikatov v Železarni (Svobodnega in Neodvisnega).

Svobodni sindikat je oporekal zamrznitvi dodeljevanja stanovanj in zahteval, da ustrezne strokovne službe začnejo takoj in sproti reševati stanovanjska vprašanja delavcev v skladu z veljavnimi samoupravnimi akti. Poslovodni odbor je namreč zadržal izdajo odločb o stanovanjski pravici, in sicer zaradi spremenjenih okoliščin na področju gospodarskega stanja Železarni, sprememb stanovanjske politike in stanovanjske zakonodaje ter prestrukturiranja podjetja. Odbor je sklenil, da naj poslovodni odbor, strokovne službe in sindikat do naslednje seje proučijo možnost za rešitev stanovanjskih problemov delavcev. S tem je soglašal tudi delavski svet Železarni na seji naslednjega dne.

Svobodni sindikat je tudi predlagal, kako naj bi omogočili premostitev težav delavcem, ki bivajo v samskih domovih (ekonomski stroški bivanja, časna odjava med prisilnim dopustom). Odbor je ugotovil, da so nekatere težave že deloma rešene. Predlagal je, da delavec zaradi časne odjave ne more zgubiti delovnega mesta in stanovanja v samskem domu, ter da je treba poiskati rešitev, kako solidarnostno pokriti dodatne stroške IV in AZ pri stanarini v samskem domu. Delavski svet je sklenil, da naj poslovodni odbor in sindikat do prihodnje seje podata predlog reševanja samskega doma in plačevanja stanarin za delavce Železarni.

Neodvisni sindikat (odbor v obratu HVB) je zahteval ukinitve bonov za malico ter nakazilo denarne protivrednosti pri izplačilu osebnih dohodkov (zaradi cene malice, oddaljenosti delavcev od kantin - predvsem v HVB in podobno). Odbor te pobude ni podprl.

Odbor se je seznanil s kadrovskimi aktivnostmi v septembru in oktobru ter ugotovil, da so bile v skladu z njegovimi usmeritvami. Predlagal je, da je treba pristojnosti odbora (zadeve delavcev in družbeni standard) opredeliti v kolektivni pogodbi podjetja.

Odbor se je seznanil s poročilom o koriščenju sredstev sklada skupne porabe - stanovanjski del za prvih osem mesecev letošnjega leta ter odobril opravljanje male obrti dvema delavcema.

N.D.

Na prejšnji seji odbora za zadeve delavcev in družbeni standard 30. oktobra je članje zanimalo več zadev. Na njihova vprašanja so odgovorile ustrezne strokovne službe v Železarni. Vprašanja in odgovori so bili objavljeni v prejšnji številki Železarni, danes pa objavljamo še odgovor na naslednje vprašanje:

Ali obratna ambulanta Železarni res nima več pogodbe z Železarno Jesenice in zakaj ne ter kakšna bo nova ureditev zdravstvenega varstva?

Odgovor oddelka tehničnega, ekološkega in zdravstvenega varstva

ŽJ in Dispanzer za medicino dela sta 19. oktobra 1989 sklenila pogodbo o opravljanju zobozdravstvenih storitev. Zaradi finančnih razlogov je ŽJ 20. septembra 1990 pogodbo prekinila do 31. decembra 1990.

Ostali pregledi (kurativni, žil-

vilski pregledi, pregledi novost-prejetih...) potekajo normalno s tem, da smo preglede skrčili zaradi finančne situacije na minimum.

V predlogu Preobrazba Železarni Jesenice na makro nivoju mesto in vloga zdravstvenega varstva kot dejavnosti še ni določena, ker še vedno obstoja dilema med varnostjo, da je vsa dejavnost prenešana v ŽJ ali pa se vsa dejavnost preko pogodbe odda zunanjemu ponudniku (Dispanzer za medicino dela ali zasebnik).

Oddelek za tehnično, zdravstveno in ekološko varstvo zagovarja varianto, da je vsa dejavnost prenešana v ŽJ.

CSI

Inovacijska dejavnost

Ivanu Rabiču je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za predelavo kislinjskih črpalk RCEG 32/160 D v HVB. Avtor izboljšave je uvedel predelavo črpalke tako, da je vgrajen sestavni del domače izdelave (prirobnica, obroč, puša). Z izvedeno predelavo črpalke je veliko sestavnih delov odpadlo - niso več vgrajeni. Rezervnih delov ni treba več uvažati (razen motorja). Vsi vgrajeni deli v predelani črpalci so izdelani v delavnici vzdrževanja HVB.

Filipu Marinšku je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za izdelavo nelegirane polgotove elektro pločevine Elmag brez aluminija. Na predlog avtorja izboljšave so s spremenjeno kemično analizo izdelali Elmag pločevino brez aluminija, ki jo uporabljajo v elektroindustriji. Le-ta je povsem nadomestila uvoženo pločevino in je celo boljša.

Ibrahimu Tubiču je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za izdelavo naprave za centriranje gorilcev na peči regeneracije kislin v HVB. S to napravo je možno centrirati že vgrajen gorilec. S centriranjem se doseže nastavitev pravilne smeri plamena in tudi pravilno izgorjevanje plina.

Zdravku Jamarju, Ibrahimu Tubiču in Antonu Ravniku je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za predelavo povezave cistern v skladišču kislin HVB. Avtorji so s predelavo povezave cistern v skladišču kislin dosegli to, da se solna kislina ob remontih regeneracije ne nevtralizira, ampak jo v teh cisternah vskladišči, kasneje regenerirajo in ponovno vračajo v proces.

Stanetu Gabru in Janezu Markovcu je bilo odobreno prvo posebno nadomestilo za predelavo in vgraditev lijakov ter presipnih trakov. Avtorja sta s predelavo sistema presipov in transportnih trakov zelo domiselno in izvirno rešila pereče probleme, ki so se pojavljali pri operativnem delu Jeklarne 2. Tako je rešeno tekoče doziranje nekovinskih in kovinskih dodatkov v silose legirane sistema brez nevarnosti zamašitve ozkih transportnih grl, preprečeno je mešanje posameznih komponent dodatkov.

Jožetu Triplatu, Karlu Ravniku, Emilu Baumanu in Marjanu Mencingerju je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za zamenjavo uporabe jedavca, kot talila za boksitom pri izdelavi nerjavnih jekel.

Romanu Pogačniku, Klemenu Kobalu in Martinu Brumatu je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za predelavo napajanja s 110 na 220 V na dozirnih elektronskih tehnicah v Jeklarni 2 ob izpadu elektronske tehnice Asea. Za prevozni silos in silos za mikro legure so predlagatelji z inovacijo omogočili, da zaradi izpada PDC programa Asea tehnice praktično ne pride do zastojas legiranja in s tem tudi do zgrešenih sarž, v skrajnem primeru tudi do ustavitve VOD naprave. Operater bi imel možnost doziranja ročno, vendar bi dozirali brez možnosti odčitavanja teže. Vsak tak zastoj bi trajal do obiska servisierja (en teden) Asea iz Nemčije.

Bogomirju Ličofu in Slavku Pucu je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za izdelavo kovinskega podesta za zidanje ponovc v Jeklarni 1. S tem sta znižala stroške za izdelavo novih in vzdrževanje lesenih podestov.

Bogomirju Ličofu in Francu Smoleju je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za izdelavo betonske šablone za zidanje srednjega dela oboka Asea elektro peči. Z izdelavo betonske šablone sta avtorja znižala stroške za izdelavo šablone, skrajšali pa so se tudi časi menjave oboka.

Ivanu Mežiku in Karlu Koblarju je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za predelavo hidravličnega sistema elektro peči v Jeklarni 2. Avtorja sta iz enega fiksnege sistema naredila štiri ločene sisteme in s tem odpravila tresljaje, ki so povzročali pogoste okvare in tako zmanjšala zastojas, porabo rezervnih delov in olja iz uvoza.

Francu Mežiku in Radu Pristovu je bilo odobreno enkratno posebno nadomestilo za obnovitev ventilatorjev na

odpravevalni napravi v Jeklarni 2, s čimer sta podaljšala življenjsko dobo.

Komisija za inovacije je obravnavala tudi prijavljeno idejo o spremenjeni tehnologiji izdelave jekla in o delni korekturi sestave, kar bo omogočilo vli-vanje avtomatnih jekel po kontinuiranem postopku avtorja Antona Šteblaja in sprejela sklep, naj se ideja realizira.

Vinku Skumavcu, Francu Smoleju in Brunu Bremcu je bilo odobreno prvo posebno nadomestilo za nov postopek izdelovanja palet in povezovanja razrezanih kolobarjev na palete v HVB. Prednost in ekonomska upravičenost uvedbe novega postopka se kaže v zmanjšanju stroškov pri porabi lesa in žičnikov, sponk in povezovalnih trakov. Nov način povezovanja in izdelovanja palet ni zmanjšal funkcionalnosti, še več - pridobljena je večja uniformiranost končnih izdelkov po izgledu. Prednost, da ostane dno poveza nedotaknjeno in preprečuje vdor zunanje atmosfere, je zelo pomembna.

Aloju Šimnicu in Janku Pircu je bilo odobreno prvo posebno nadomestilo za izdelavo novih odvodov na progi Valjarne debele pločevine. Pred uvedbo izboljšave so imeli na valjaviški progi dosti težav z risavostjo pločevine, saj so bile plošče z globokimi risi odpadle, plitvejša pa so morali brusiti. To je povzročalo dodaten strošek, izgubo časa, poleg tega pa je bilo brušenje naporno. Da bi odpravila omenjeni problem, sta avtorja predlagala izdelavo odvodov iz medenine. Z vgraditvijo novih odvodov se je risavost zmanjšala na minimum.

Milanu Paulusu in Juriju Černetu je bilo odobreno prvo posebno nadomestilo za spremenjen način obzidave dna ponovce. Avtorja izboljšave sta s spremenjenim načinom obzidave - zaprtjem fug med oblogami - dna okoli školjke preprečila prodor jekla med stalno in delovno oblogo. S tem se je povečala vzdržnost dna ponovce, oziroma zmanjšalo število menjav dna ponovce, kar pomeni prihranek na opeki ter stroških vgradnje le-te.

Edu Dolžanu, Ljubu Galiču, Slavku Justinu in Dragu Finžgarju je bilo odo-

breno drugo posebno nadomestilo za spremembo sistema valjanja za končne dimenzije - debeline 12 - 15 mm. Valjanje dimenzij debeline 12-14 mm po starem sistemu je imelo veliko pomanjkljivosti, zato so se avtorji odločili, da spremenijo tehnološko pot sistema valjanja. Z izvedeno izboljšavo so se tako zmanjšali mrtvi časi zaradi obsežnih priprav za valjanje dimenzijskega programa, zmanjšali so se stroški opreme, število ur vzdrževalcev za pripravo proge in povečana je fleksibilnost za spremembo dimenzijskih programov. Za dimenzijo debeline 15 mm je prednost v tem, da ni sistem kalibracije na robu zmogljivosti proge 320, kar je povzročalo probleme pri zagotavljanju tolerancijskih točnosti.

Simonu Bednetu, Leonu Mesariču in Antonu Mertlju je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za razrez orodja za valjanje žebeljev in odstranitev izrabljenega dela orodja. Za izdelavo žebeljev se med drugimi sestavnimi deli uporabljajo tudi oblikovni valji in segmenti. Med obratovanjem se tako deli valjev kot tudi deli segmentov poškodujejo - izrabijo. Izrabljene valje in segmente so nadomestili z novimi iz uvoza, izrabljene pa vskladiščili. Po predlogu avtorjev izrabljene in vskladiščene dele valjev in segmentov ponovno usposobijo za obratovanje, s čimer pridobijo nove kompletne orodje, ki imajo polovično kapaciteto uvoženega orodja.

Janezu Tancarju je bilo odobreno prvo posebno nadomestilo za spremembo pritrditve reduktorja za pogon dviga kantarjev na manipulatorskem ogradju valjarne bluming. S to predelavo se je močno povečala sigurnost valjanja na blumingu, odpadlo pa je tudi težko delo v primeru potrganih valjev.

Francu Podlipniku, Aleksandru Mandelčiču, Vladimirju Podlipniku in Branku Strmoletu je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za znižanje temperature ogrevanja nizkoogljčnih jekel v potisni peči Valjarne bluming štekel. Avtorji izboljšave so z nižjo

temperaturo ogrevanja dosegli, da se je problem škajavosti zmanjšal. Škaja je postala tanjša ter pravilne sestave in barve, zato se bolj izluži.

Ivu Cundriču, Branku Banku, Mihi Hladniku, Matiji Urhu in Mitji Benedičiču je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za povečanje kapacitete žarilne linije za silicijska jekla z rekonstrukcijo statičnega hladilnega dela. Po rekonstrukciji žarilne linije je omogočeno povečanje proizvodnje dinamo trakov, s povišano hitrostjo pa se zmanjšujejo stroški odžarjene pločevine.

Ivu Cundriču, Mitji Benedičiču in Bojanu Fincu je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za vgradnjo lomilca škaje v lužilno linijo SCAP. Pri luženju toplo valjanih trakov kvalitete dinam, ogljčnih in nizkoogljčnih jekel je nastal problem škaje na površini trakov in zato ni bila dosežena višina načrtovane proizvodnje. Avtorji so predlagali vgradnjo lomilca škaje, ki mehansko odstrani 20 % škaje, kar povečuje proizvodnjo linije in zmanjšuje porabo HCl kisline.

Francu Mežanu in Rudiju Šapku je bilo odobreno tretje posebno nadomestilo za predelavo letече žage na profilirki ALPINA 350/5. Avtorja izboljšave sta s predlaganim načinom pritrditve letече žage zmanjšala porabo in menjavo ležajev in osi.

Janezu Novaku in Dragu Lavtizarju je bilo odobreno drugo posebno nadomestilo za izdelavo palet in enostranske zapenjalne naprave za skladiščenje in odpremljanje diskov. Avtorja sta najprej izdelala posebne palete, na katere so nalagali diske za skladiščenje in odpremljanje kupcem. Kupci praznih palet niso vračali oziroma so za prevoz praznih palet zahtevali plačilo. Zato sta avtorja skonstruirala in dala izdelati posebno enostransko zapenjalno napravo, s katero je omogočeno, da s pomočjo žerjava z enim zapenjanjem naložijo diske s cele palete. Odpremljanje diskov je postalo enostavno, brez fizičnih naporov.

I.P.

»The day after« - privatizacija, delničarstvo...(3)

Namesto integralnega samoupravljanja smo dobili integralno krizo in integralni kriminal (anatomijo tega lahko proučujemo na primeru Elana). Naša pričakovanja so sedaj uprta v privatizacijo, a za tistega, ki lahko prodaja samo svojo delovno silo (pa še to z neustrezno kvalifikacijo), je tudi to samo iluzija. Podpredsednik slovenske vlade dr. Jože Mencinger jasno poudarja (Delo, 12.11.1990): »Pričakovanja, da se bo s privatizacijo takoj povečala učinkovitost, da bo več pravičnosti, da bo vrednost delnic sama rasla, ali da bomo imeli kapitalizem, v katerem bomo vsi enaki, so napačna. Privatizacija samo ustvarja pogoje za gospodarsko učinkovitost.«

A drugega nam navsezadnje ne preostaja, da začnemo prav tu, na tleh, pri ustvarjanju pogojev. Pa tudi tu ne gre brez zapletov. Ne pri občanah, ki se v teh negotovih kriznih časih sprašujejo, kje naj vnovčijo svoje znanje, kvalifikacije, sposobnosti (če jih sploh imajo), niti med njihovimi poslanci v parlamentu, kjer se krešejo različna mnenja ob številnih vprašanjih in pomislekih v zvezi s predlaganimi zakoni o privatizaciji, agenciji za privatizacijo in skladu za razvoj. Nič nenavadnega, saj so razhajanja tudi v sami stroki in verjetno bi kazalo pritrditi F. Blazniku, ki priporoča (Pravna praksa 15.11.1990), naj bi za ta primer, glede na pomembnost zadeve, obveljalo znano načelo, »da je treba stvari, ki zaslužijo, da jih je treba opraviti, opraviti dobro.«

Znano je, da poslanci v zboru občin in v zboru združenega dela republiške skupščine minulo sredo, 21.11.1990, niso soglašali s predlogom vlade, da bi omenjene tri zakone sprejeli po skrajšanem postopku (družbenopolitični zbor pa razprave sploh ni zaključil in jo je sklenil nadaljevati 27.11.), temveč so jih s številnimi pripombami vrnil nazaj v popravilo. Pa tudi sicer ta, za nas, ki nam voda že teče v grlo, še kako aktualna problematika ostaja neka v senci dogajanj v zvezi s plebiscitom, nastopom naše delegacije na evropski konferenci o varnosti in, ne nazadnje, grozečem finančnem zlomu, ki ga, kot je dejal že omenjeni gospod Mencinger, »vlada ne zna preprečiti, saj nenehne politične proklamacije povzročajo vedno nove in vse manj obvladljive gospodarske probleme« (Delo, 21.11.1990). To črnogledno napoved sicer omili, češ da bi »morala biti za preprečitev gospodarskega zloma v prihodnjih mesecih izpolnjena dva pogoja: korenito bi morali znižati stroške in dobiti svež denar za naložbe v infrastrukturo, pa še to samo zato, da bi nas kasneje z napovedanimi ukrepi (zadrževanje rasti plač in nanje vezanih prispevkov, ko že s svojimi plačami tako živimo iz rok v usta in ko nam nova delovna zakonodaja kot presežkom že tako grozi z zagotavljanjem »socialne varnosti« samo za šest mesecev), dokončno dotokel.

No, politikom, pravnikom in še komu se očitno s takšnimi pozemeljskimi problemi glede preživetja očitno ne bo treba ubadati vsaj dotlej, dokler ne bo do prerasli v kritično maso in ne bo eksplodirala vse bolj grozeča socialna bomba. Pravnikom, ki imajo že tako neskončno veliko dela z zakonodajo ob vseh naših brezštevilnih reformah, se namreč obeta, kot je bilo slišati ob dnevu odvetnikov (2. in 3.11.) v Radencih »kar okoli 250 tisoč primerkov različnih denacionalizacijskih zahtevkov«.

Pa pustimo to. Kljub temu, da omenjeni zakoni v parlamentu še niso sprejeti, so nekateri elementi funkcioniranja prihodnjega sistema že znani in kar dvema tretjinama izmed sedaj

zaposlenih železarjev se navsezadnje obeta, da bodo postali v novoustalovljeni Železarni d.d. (delniški družbi), delničarji. Vloga tistih, ki ne bodo šli v pokoj, v evidenco zavoda za zaposlovanje ali se ne bodo kako drugače znašli, se bo v novem podjetju torej bistveno spremenila. Pravila, ki se jim bodo morali sedanj »samoupravljalci« kot delničarji prilagoditi, bodo podrobneje opredeljena v statutu nove delniške družbe. Temeljne osnove pa so vendarle znane, saj smo se tokrat odločili, da se bomo učili pri drugih, ne pa da bi spet za vsako ceno poskušali iznajti nekaj novega.

Osnova je seveda delnica, se pravi - po preprosti definiciji - listina, ki zagotavlja imetniku delež pri osnovnem kapitalu določene delniške družbe oziroma celotnem premoženju te družbe ter njenem letnem dobičku (dividen-da) ter določene upravljalke pravice. Delnica predstavlja določen rizik, saj je dividenda odvisna od uspešnosti podjetja. Dividenda ni vnaprej zagotovljena, pa tudi cena delnic začne padati, če uspeha, dobička, ni (če dobiček je, cena raste).

Kupec sicer lahko izbira med nakupom takoimenovanih prednostnih delnic, ki zagotavljajo prednost pri izplačilu dividende, preden so izplačane imetnikom navadnih delnic kakršne koli dividende (zakon o vrednostnih papirjih za takšno prednostno delnico uporablja tudi izraz kumulativna, pozna tudi takoimenovano participativno delnico, pri kateri ima imetnik poleg dividende še pravico do udeležbe pri delitvi dobička), in že omenjeno navadno delnico, ki je sicer, glede na že povedano, bolj rizična pri izplačilu dividende, zato mu pa prinaša običajno več upravljalških pravic, predvsem pa vpliv na izbiro organov upravljanja in s tem menagerske strukture, od katere je seveda v največji meri odvisna prihodnost podjetja.

Cena delnic se oblikuje na trgu (primarnem, ob izdaji delnic, sekundarnem, ko že krožijo - so v prometu kot cena vsakega drugega blaga, v skladu s ponudbo in popraševanjem - kar pa je seveda spet odvisno od uspešnosti podjetja, saj je motiv nakupa v vsakem primeru dohodek, udeležba na dobičku).

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o prometu in razpolaganju z družbenim kapitalom (Ur.lst. SFRJ, št. 46, 10.8.1990) določa, da podjetje lah-

ko zaradi pridobivanja dodatnega kapitala ali prodaje podjetja izdaja delnice s popustom, ki pa ne smejo biti v prometu na trgu vrednostnih papirjev - takoimenovane interne delnice o katerih se tudi med nami že veliko govori. Le-te se lahko prodajo (1. a člen): delavcem, ki so zaposleni v podjetju; osebam, ki so bile zaposlene v podjetju oz. v sestavljeni obliki organiziranja, katere član je bilo podjetje in upokojenim delavcem podjetja, ki so bili v tem podjetju v delovnem razmerju najmanj dve leti; drugim domačim fizičnim osebam in organizacijam za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (pokojniskim skladom).

Zakon seveda določa tudi določene pogoje prodaje internih delnic, a zaenkrat se s tem ne bi obremenjevali. Stvari se v podrobnosti, razen v osnovni orientaciji, še vedno spreminjajo. 23. novembra smo naprimer na seji delavske kontrole zvedeli, da bo naš edini poslovni partner oziroma družabnik v delniški družbi po vsej verjetnosti slovenska država, ki pa mora poskrbeti še za sprejem že omenjenih treh zakonov. Počakajmo torej do 5. decembra, ko naj bi o usodi slovenske črne metalurgije izčrpno spregovorila tudi republiška skupščina.

Božidar Lakota

Obvestilo delavcem

Delavski svet je na izredni seji 21. novembra na zahtevo obeh sindikatov sprejel sklep, ki zahteva od poslovodnega odbora pospešeno delo pri določanju presežnih delavcev. Delavski svet zahteva tudi sprotno obveščanje o obsegu in rezultatih določanja presežnih delavcev.

Zakonodaja predpisuje, da se določanje presežnih delavcev izvede po metodi kriterijev, ki jih je Delavski svet Železarn sprejel na eni od prejšnjih sej. Kadroviski sektor je zavo skladno s sklepi delavskega sveta že pričel z aktivnostmi za takojšen začetek postopka vrednotenja kriterijev (osnovnih, izločilnih in korekcijskih).

Podatki, zbrani s postopkom vrednotenja kriterijev, bodo skupaj z določitvijo še potrebnega dela v Železarni (postavitev organizacije) osnovna vodstvenim organom za določanje konkretnih presežnih delavcev.

Obvestilo

Društvo zveze inženirjev in tehnikov Jesenice vabi na predavanje Informatika v praksi. Predava mag. Neda Karba. Predavanje bo v sredo, 5. decembra, ob 18. uri v spodnjih prostorih Kazine.

ZIT Jesenice

Pregled dela disciplinske komisije v mesecu septembru

V mesecu septembru so direktorji ETE vložili 6 zahtevkov za vodenje disciplinskih postopkov. V zadnjih mesecih število vloženih zahtevkov močno pada, kar je prav gotovo posledica situacije v železarni.

Disciplinska komisija je imela v septembru 5 javnih obravnav, na katerih je obravnavala 21 delavcev. Pri tem je izrekla 20 disciplinskih ukrepov, v enem primeru pa je postopek ustavila zaradi pomanjkanja dokazov.

V nadaljevanju podajamo pregled dokončnih odločb, izdanih v disciplinskih postopkih v mesecu septembru.

Okrogli program

Vlastimir Stajić - operater, Valjarna žice in profilov, neopravičeni izostanki, prenehanje delovnega razmerja.

Rosvita Šolar - pomočnica pri stiskalnici, Elektrode, neopravičeni izostanki, prenehanje delovnega razmerja.

Mirko Dejanović - adjuster, Jeklovlek, neopravičen izostanek, javni opomin. Jernej Pintar - žičar, Žičarna, neopravičeni izostanki, prenehanje delovnega razmerja.

Svetko Furtula - valjavec, Valjarna žice in profilov, neopravičeni izostanki, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo enega (1) leta.

Ploščati program

Aleksander Kavčič - obratovodja, Hladna valjarna Jesenice, neizpolnjevanje delovne obveznosti, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo šestih (6) mesecev.

Franč Škrjanec - žarilec, Hladna valjarna Jesenice, vinjenost, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo treh (3) mesecev.

Blagoje Rikanović - žerjavovodja, Valjarna bluming štekel, predčasno zapuščanje dela, denarna kazen.

Ahmet Jakupović - žerjavovodja, Valjarna bluming štekel, neopravičeni izostanki, prenehanje delovnega razmerja.

Ljubo Mrak - oblikovalec, Predelava valjanih trakov, vinjenost, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo enega (1) leta.

Senad Kardašević - oblikovalec, Predelava valjanih trakov, neizpolnjevanje delovnih obveznosti, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo enega (1) leta.

Ranko Despotović - operater in tehtalec, Valjarna bluming štekel, neopravičeni izostanek, denarna kazen.

Tehnične dejavnosti

Simon Terseglav - voznik paletnega vozila, Transport, neizpolnjevanje delovnih obveznosti, denarna kazen.

Stanko Gogala - voznik paletnega vozila, Transport, neizpolnjevanje delovnih obveznosti, denarna kazen.

Ramiz Pamić - voznik paletnega vozila, Transport, neizpolnjevanje delovnih obveznosti, denarna kazen.

Džemal Bakonić - ključavničar, Kovin, neopravičeni izostanki, prenehanje delovnega razmerja.

Talilnice

Džemal Pivač - ponovčar, Jeklarna 1, neizpolnjevanje delovnih obveznosti, prenehanje delovnega razmerja pogojno za dobo šestih (6) mesecev.

Džemal Domazet - delavec v globinskem silosu, Jeklarna 2, neudeležba na psihološkem testiranju, denarna kazen.

Srboljub Paunović - delavec v skladišču, Jeklarna 2, neudeležba na psihološkem testiranju, denarna kazen.

Disciplinska komisija

Izredna seja delavskega sveta

(Nadaljevanje s 1. strani)

pojasnil, da se programi za reševanje presežnih delavcev izdelujejo. Delež sredstev, ki naj bi jih prispevala Republika, bi bilo mogoče zagotoviti, zelo težko pa bo zagotoviti skoraj trikrat tolikšen delež sredstev, ki naj bi ga prispevala Železarna. Ta čas ni mogoče dati natančnega odgovora.

Bregant se je strinjal, da je zahteva po kvalitetnejši in sprotni informaciji upravičena. Pojasnil pa je, da je v sedanjih razmerah večkrat nemogoče dati natančne informacije, na primer o času izplačila osebnih dohodkov. Delavski svet je sprejel sklep, da zahteva sprotno in natančno informiranje de-

lavcev v obratih in sektorjih, za kar so zadolženi direktorji ETE in sektorjev.

Na seji je delavski svet sprejel tudi odločitev o podelitvi nagrad Železarn za leto 1990: Pantzova nagrada za leto 1990 se podeli Janku Pernetu, nagrada Novator leta Filipu Marinšku. Delavski svet izreka tudi javno pohvalo naslednjim trem najuspešnejšim avtorjem v letu 1989: Ivu Cundriču in Bran-ku Banku iz HVB ter Stanku Sedlarju iz Elektrod. Nagrada za najboljše do-sežke na področju varstva pri delu, humanizacije dela in varstva delovnega in bivalnega okolja za leto 1990 pa se ne podeli.

CSI - MZ

Pogodba o zaposlitvi spreminja značaj delovnega razmerja

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Za proizvodna delovna mesta se praviloma odločajo kot merila norme, standardi ali akordi, za kreativna delovna mesta pa se določa plan, program, ali druge strokovne ocene. Delavec mora biti seznanjen s tem, na kakšen način se bo ugotavljal njegov uspeh pri delu, ker bo pač to upošteval in bo delo prilagodil določenim kriterijem oz. merilom, hkrati pa bo lahko tudi ugotavljal, ali je bila konkretna ocena v skladu s predvidenimi merili oz. ali je bila objektivna glede na delo, ki ga je opravil.

Merila pa se lahko uporabljajo le ob pogoju, če se za delovno mesto določi tako imenovani normalni obseg dela oz. pričakovani rezultat dela. Tudi ta je seveda odvisen od značaja dela in od možnosti, da se delo vrednoti z objektivnimi kazalci oz. merili za kvaliteto in kvantiteto dela.

Ocena delavčevega uspeha pri delu ni javnega značaja, saj bo generalna kolektivna pogodba določila, da je z oceno seznanjen samo delavec oz. sindikalni poverjenik, če preverja zakonitost postopka ocene oz. objektivnost in strokovnost ocene. Pravilno je, da se delavec v pogodbi o zaposlitvi zaveže varovati konkretne podatke o višini osebnega dohodka kot tajnost pod sankcijo disciplinskega ukrepa zaradi hujše kršitve delovne obveznosti.

Spremembe in dopolnitve pogodbe o zaposlitvi

Čeprav zakon o delovnih razmerjih ne govori o spremembi oz. dopolnitvi

pogodbe o zaposlitvi, pa je logično, da se zaradi spremenjenih razmer spreminja tudi pogodba o zaposlitvi, saj tako spremembo poznajo številne pravne ureditve v zahodnoevropskih državah (9). Sprememba je nujna zaradi več razlogov, odvisna pa je od značaja novega delovnega mesta oz. od razlike med obema delovnimi mestoma:

1) delavec je sklenil pogodbo o zaposlitvi za določeno delovno mesto, zato ima tudi pravico opravljati delo na tem delovnem mestu toliko časa, dokler ne pride do spremenjenih okoliščin, ki terjajo razporeditev na drugo delovno mesto;

2) novo delovno mesto ima drugačne značilnosti, zato se na novo opredeli konkurenčna klavzula, usposabljanje, delovni čas, delo na terenu, delo v tujini itd.;

3) s spremembo delovnega mesta se spremenijo tudi delavčeve pravice in obveznosti, ki so vezane na določeno delovno mesto, zato je potrebno pri razporeditvi upoštevati tudi te spremembe.

Sama razporeditev ne temelji zgolj na pogodbi o zaposlitvi, razen v primeru, če je bila taka razporeditev že dogovorjena ob sklepanju delovnega razmerja. Pravni sistem predvideva odločitev o razporeditvi, ki je v pristojnosti poslovodnega organa, (17. člen zveznega zakona). Sklep o razporeditvi, i ki je dokončen, je za delavca tudi obvezen, saj mu sicer preneha delovno razmerje, če namreč dela na novem delovnem mestu noče opravljati (6. točka prvega odst. 75. člena zveznega zakona).

Aneks k pogodbi o zaposlitvi se torej sklepa na podlagi dokončnega sklepa, razen tedaj, če se delavec strinja z razporeditvijo, kajti v tem primeru je razporeditev možna že na podlagi spremenjene pogodbe o zaposlitvi.

Pogodba o zaposlitvi poslovodnega delavca

V podjetju z družbeno lastnino je tudi poslovodni delavec v delovnem razmerju, čeprav opravlja določene naloge, ki sodijo v okvir menedžerja oz. delodajalca. Prav zaradi tega je tudi poslovodni delavec dolžan skleniti pogodbo o zaposlitvi, preden nastopi delo. Ta pogodba pa ne more biti enaka siceršnji pogodbi o zaposlitvi, saj gre za celovrstno specifičnost, ki izhajajo iz poslovodne funkcije. Te specifičnosti so zlasti naslednje:

1) poslovodni organ lahko opravlja svojo funkcijo le toliko časa, dokler ne nastopi med trajanjem mandata razlog za razrešitev, ki ga določa zakon ali statut, lahko pa je posebej konkretiziran v pogodbi o zaposlitvi;

2) poslovodni organ je odgovoren organu upravljanja, ki ga je imenoval oz. ki ga razrešuje, zato se vzpostavlja pogodbeno razmerje med kandidatom za poslovodnega organa in organom upravljanja;

3) poslovodni delavec bo imel pravico do osebnega dohodka, ki bo temeljila na pogodbi o zaposlitvi, saj zanj ne bo veljala generalna kolektivna pogodba, niti ne kolektivna pogodba dejavnosti, in sicer v tarifnem delu;

4) s pogodbo o zaposlitvi naj bi poslovodni delavec prevzel določene obveznosti glede izdelave delovnega programa in razvojnega plana organizacije, kar pomeni posebno obveznost do organov upravljanja.

Navedene in druge specifičnosti torej terjajo poseben pristop k oblikovanju pogodbe o zaposlitvi za poslovodnega delavca, pri čemer tudi za poslovodnega delavca veljajo vse določbe, na katere smo opozorili: delovni čas, konkurenčna klavzula, določitev osebnih dohodkov itd. Specifičnosti se nanašajo na zgoraj navedene zahteve.

Poslovodni delavec pa ne prevzema samo obveznosti, ampak mu mora organizacija tudi zagotavljati pogoje, da bi lahko uveljavljal v organizaciji uspešno poslovanje. Prav zato se v pogodbi o zaposlitvi dogovorita o pogojih dela, zlasti pa o: obsegu službenih potovanj, rabi službenih avtomobilov, reprezentančnih sredstev itd. Pogodba o zaposlitvi je seveda odvisna od dejavnosti in velikosti organizacije, ekonomskega položaja organizacije itd. Sicer je pogodba rezultat pogajanj oz. dogovorov med kandidatom za poslovodno funkcijo in organom upravljanja oz. razpisno komisijo, ki jo imenuje ta organ. Menimo, da pogodba o zaposlitvi poslovodnega delavca ne temelji zgolj na statutu, drugem splošnem aktu, ali kolektivni pogodbi, pač pa na interesih obeh pogodbenih strank v soodvisnosti od ekonomskega in tehnološkega položaja organizacije, pa tudi v soodvisnosti od programa razvoja in zagotovitvi, ki jih daje kandidat, da bo program uspešno uveljavljen.

Generalna kolektivna pogodba bo že uvodoma izločila poslovodne delavce in delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, tako da za te delavce ne bo veljal tarifni del kolektivne pogodbe. Druge določbe generalne kolektivne pogodbe naj bi sicer veljale tudi za poslovodne delavce in delavce s posebnimi pooblastili in odgovornostmi, vendar bo lahko pogodba o zaposlitvi urenila njihova delovna razmerja tudi drugače¹⁰.

Prav zaradi tega, ker generalna kolektivna pogodba ne bo urejala osebnih dohodkov teh delavcev, bo morala pogodba o zaposlitvi konkretizirati pravico do osebnega dohodka, nadomestil in dodatkov. V pogodbi o zaposlitvi bo organ upravljanja upošteval nekatere elemente, s katerimi bo motiviral delavce, zlasti pa:

- velikost podjetja oz. število delavcev;
- značaj dejavnosti in organizacijo;
- predloženi program dela, razvojni plan podjetja itd.

Konkretizacija osebnega dohodka bo predvsem odvisna od izvajanja sprejetega programa oz. od poslovnih uspehov (ali neuspehov) podjetja. Višine ne bo omejeval noben državni ali avtonomni predpis, razen morebiti splošni akt podjetja ali podjetniška kolektivna pogodba. Prav zaradi tega bo lahko podjetje uspešne poslovodne delavce pridobilo ali obdržalo prav z ustreznimi osebnimi dohodki, ki bodo odraz sposobnosti in prizadevanja poslovodnih delavcev.



Kako celovito in organizirano pomagati delavcem v težkem socialnem položaju

(Nadaljevanje s 1. strani)

slenih. Za osnovno metalurško dejavnost (v višini zmogljivosti Jeklarne 2) bo potrebnih 1.800 delavcev in tudi v vseh ostalih dejavnostih (valjarne, končni izdelki, storitve itd.) število zaposlenih ne bo smelo biti višje, če Železarna želi poslovati pozitivno ali celo z dobičkom.

S podatki o kadrih je predsednika dopolnil **Janez Poljšak**, podpredsednik PO za kadre. Brez zaposlitve v Železarni naj bi ostalo 1.600 delavcev. Železarna sama bo skušala rešiti probleme 700 delavcev (predčasne in redne upokojitve, odpravnine, prekvalifikacija itd.), za ostalih 900 ljudi pa bo morala poskrbeti širša skupnost. Vse se seveda začne in konča pri denarju, ki ga nikjer ni dovolj. Za izvajanje programa trajnega reševanja presežkov bi Železarna potrebovala 30 mio DEM. A ker Železarna denarja nima, se zatika pri določanju presežkov.

Moti tudi, da je sedanja zakonodaja naravnana preveč na pasivno reševanje presežkov (upokojevanje), kar problemov ne rešuje dolgoročno. Zaskrbljuje hitro se namreč zmanjšuje razmerje med aktivnim in pasivnim delom prebivalstva. Sedanji kriteriji, predvsem tako imenovani izločilni kriteriji za določanje presežkov delavcev, tudi precej onemogočajo, da bi se podjetje obnašalo po podjetniški logiki, da bi na delu ostali predvsem poprečno uspešni delavci. Za vse tiste, ki jih zakon štiti pred izgubo zaposlitve (invalidi, nosečnice, delavce na porodniškem dopustu ali bolniški itd.), bo potrebno najti ustrezne rešitve v širši družbi.

Če k temu pristajamo še slabo izobrazbeno strukturo, je razumljivo, kako težke odločitve so pred nami. Za predvideno število 3.600 ljudi nimamo ustrezne strukture delavcev. Tudi trditvi, da se bodo na seznamu presežnih delavcev znašli predvsem Neslovenci, je odvzeta vsa nacionalna evforija, če se upošteva samo dejstvo, da je 35 % delavcev Železarne Neslovencev, a predstavljajo kar 70 % vseh ne kvalificiranih delavcev.

Za vse, ki bodo določeni kot presežni delavci, pa veljajo enake pravice. Le rezultati bodo različni, ker morajo biti rešitve prilagojene potrebi in intereso posameznika, a sprejemljive tudi za podjetje, ga je dopolnil predsednik Bregant. Največji problem bo zagotoviti dovolj denarja, saj je Železarna tudi sama v težkem socialnem položaju.

S konkretnimi številkami o gibanju zaposlenosti v Železarni je postregla **Albina Tušar**, ki je skupaj s strokovnimi delavci občine pripravila analizo socialno ekonomskih razmer v občini Jesenice in program ukrepov v letu 1990. V desetih mesecih je iz Železarne odšlo 510 delavcev: 170 se jih je predčasno upokojilo, 100 redno in 50 invalidsko, 190 pa jih je na drug način prekinilo delovno razmerje. Od julija naprej na delo čaka dnevno okrog 700 delavcev, od tega okrog 500 več kot en mesec. Spisek za odpravnine zajema 210 imen, a v Železarni kljub republiške-mu sofinanciranju zaenkrat ni denarja. V Železarni je bilo letos sprejetih 200 ljudi: povratniki iz JLA, nekaj študentov in 9 strokovnjakov, precej manj delavcev kot prejšnja leta pa je odšlo v JLA.

Božo Pogačar s Centra za socialno delo na Jesenicah je opozoril, da strah med Jesenčanji postaja čedalje večji. Ljudje pričakujejo, da bodo njihove probleme rešile različne institucije. A v Sloveniji na prehod na tržno gospodarstvo še nismo pripravljeni - ni finančne osnove za izpeljavo tega prehoda. Tako bi bilo na primer potrebno oblikovati razvojni sklad za odpiranje novih delovnih mest.

Na Jesenicah za sedaj še ni nobenih obsežnejših razvojnih programov, ki bi odpirali nova delovna mesta. So le omejene možnosti za nekaj novih delovnih mest: predor in carinski plato (a ta delovna mesta so odprta tudi za delavce od drugod), stekleničenje vode in dodelava - razrezovanje na Universalu. Na vseh drugih področjih je mogoče le tu in tam pričakovati kakšno novo delovno mesto (turizem, kmetijstvo).

A tudi taka posamezna delovna mesta so pomembna, je poudarila **Rina Klinar**, predsednica Izvršnega sveta. Tudi vsak posameznik se bo moral kar precej potruditi, da bo sam iskal nove možnosti. To, da ostane brez stalnega delovnega mesta, ne sme več veljati za greh ali katastrofo. Izkoristiti bo potrebno tudi možnosti za nekajurno dnevno zaposlitev, za sezonsko delo ipd. Preteklo sigurnost je potrebno pozabiti.

V občini se je predolgo časa živelo v senci in na račun Železarne, zato je tudi stres sedaj toliko večji. Izvršni svet je že ustanovil posebno komisijo za pospeševanje malega gospodarstva, navezal pa je tudi stike s sosednjima deželama (Koroško in Furlanijo). Vendar so možnosti zaposlitve večjega števila ljudi v tujini zelo majhne. Tu in tam se kaže kakšna možnost za posameznega delavca le v gradbeništvu.

V jeseniški občini je sedaj brezposelnih 905 ljudi, na Gorenjskem pa okrog 4000, kar predstavlja 6,5 % vseh

zaposlenih, je našteval **Egidij Biček** iz Zavoda za zaposlovanje Kranj. Z novo dopolnitvijo zakonodaje o delovnih razmerjih, ki bo verjetno začela veljati čez dva do tri mesece, se bo število brezposelnih strahovito povečalo (do 200.000 v Sloveniji).

Za čakanje na delo in za prejetje podpore, če ostane brez dela, je predlagano poenotenje na 6 mesecev. To pomeni, da bo po novem največ šest mesecev mogoče čakati na delo in samo šest mesecev prejemati podporo za brezposelnost, če presežeš temu delavcu v podjetju ne morejo zagotoviti nobene druge pravice (prej je bila ta doba dolga dve leti). Možnosti novih zaposlitev na Gorenjskem so prav tako minimalne: na zavodu je bilo letos predstavljenih le 3.000 prostih delovnih mest, prej vsako leto vsaj 12.000. Na Jesenicah pa je posebej zaskrbljujoče še to, da je kar 48 % iskalcev zaposlitve starih manj kot 26 let.

Kako torej ljudem pomagati, jim pravilno svetovati?

Predvsem bo potrebno krepiti idejo samozaposlovanja, to je podpirati aktivno reševanje posameznikovega problema. Za vse ostale, ki ne morejo skrbeti zase, je dolžna poskrbeti država. Izvršni svet je sklenil, da je osnova za pomoč za vse enaka, ne glede na to, ali gre za brezposelne, začasno čakajoče na delo, družine ali posameznike z nizkimi dohodki. Dodeljevanje pomoči ne sme biti stihijsko, ampak se mora odvijati prek Centra za socialno delo Jesenice.

Kot je opozorila **Anja Bregant** s sekretariata za urejanje prostora, je marsikdo že leta navajen na različno socialno pomoč. Ker jo šteje za svojo stalno pravico, se dogaja, da posamezniki odklanjajo ponudeno začasno zaposlitev ali zamenjavo stanovanja. Zaradi bolj jasnega pregleda nad ponudbo in povpraševanjem začasnega (ali stalnega) dela bi bilo potrebno čimprej ustanoviti borzo dela, mogoče tudi prek sindikata, da bi učinkoviteje reševali problem brezposelnosti. Pasivno čakanje na pomoč družbe je namreč najslabša rešitev.

Kriteriji socialnovarstvenih pravic so že nekaj časa zakonsko določeni, pa tudi v prihodnjih mesecih ni pričakovati večjih sprememb. Kot do sedaj bodo tudi vnaprej v Železarni socialno pomoč delavcem urejale socialne delavke Železarne, ki tesno sodelujejo s Centrom za socialno delo. To zagotavlja večjo enotnost in objektivnost, je na vprašanje sindikata, kje v Železarni je tisto mesto, na katerega se naj obračajo ljudje po pomoč, odgovorila socialna delavka **Jozica Bertalančič**. Kajti, kot je poudaril **Karel Kos**, član sindikata Neodvisnost, noben sindikat nima denarja za tolikšen obseg pomoči, kot ga od njega terjajo delavci. Redno bi se bilo potrebno dogovoriti tudi o kriterijih za dodelitev pomoči - višini dohodka na družinskega člana in v občini povezati vse službe, ustanove in sredstva.

Vodja socialne službe v Železarni **Milena Solar** je opozorila na problem upokojevanja: vse več ljudi išče možnosti za kakršnokoli upokojevanje, ker sedaj pokojnine zagotavljajo večjo socialno varnost kot plače. Tudi **Vinko Šimnovec**, vodja enote Skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v Kranju je opozoril, da je bilo letos upokojitev še enkrat več kot lani. Sedaj so pokojnine res večje, a to se lahko hitro spremeni in ponovil se bo obup upokojencev izpred nekaj let, ko so bile pokojnine precej nižje od plač. V zakonodaji pokojninskega in invalidskega zavarovanja se zaenkrat še ne pripravljajo spremembe, vendar bo potrebno zaostrijeti pogoje za reševanje presežnih delavcev z upokojevanjem. SPJZ že sedaj nima dovolj denarja za redno izplačevanje pokojnin. Ljudje je potrebno opozorjati pred nepremišljenim begom v pokoj (zelo nizke pokojnine za predčasno upokojevanje).

Pred bedo ljudje bežijo tudi z uveljavljanjem pravice do odpravnine. Precej jih pri tej odločitvi vodi napačno razmišljanje, da bodo s to vsoto pač preživeli najhujše obdobje, kaj bo po tem, pa jim sedaj ni pomembno. Toda odpravnina pomeni, da se delavec vsaj dve leti (pripravlja pa se povečanje na tri ali celo pet let) ne bo smel zaposliti v Sloveniji, pomeni, da lahko izgubi družbeno stanovanje; pomeni, da če si s pomočjo odpravnine ne zagotovi trajnejšega osebnega dela, bo v kratkem socialni problem in še eden več v vrsti, je opozorila **Bertalančičeva**. Strah ljudi, kaj bo prinesla prihodnost, povečujejo tudi predvidene spremembe na področju stanovanjske politike. **Anja Bregant** je poudarila, da je panika nesmiselna, saj se za ureditev stanovanjskih zadev predvideva doba petih let. Ljudje ne bodo čez noč ostali brez strehe nad glavo, res pa bo marsikomu ugasnila sedanja pravica, na primer, da naslednjim stanovanjem staršev, da si po desetih letih delovne dobe stalni imetnik stanovanjske pravice ipd.

V prihodnje bo mogoče stanovanje le najeti in lastnik stanovanja bo tisti, ki bo sam določil pogoje najemne pogodbe (višino in plačevanje stanarine, dobo zasedanja stanovanja ipd.) in jo

tudi samovoljno razdeli. Verjetno bo na začetku dana stanovalcu možnost, da stanovanje odkupi. V jeseniški občini z naraščajočimi težavami podjetij narašča tudi neplačevanje stanarine. V prvem polletju je bilo neplačanih stanarin 1,6 %, v septembru 4 %.

S podatki o stanovanjih Železarne jo je dopolnil še **Janez Poljšak**. Železarna ima okrog 3.000 stanovanj, v katero smo v 30 letih vložili 270 mio DEM. Ta vsota je enaka tisti, ki jo analiza firme McKinsey predvideva za posodobitev Železarne na nivo uspešnih železarj v tujini. Če to vsoto primerjamo še s knjižno vrednostjo Železarne 600 mio DEM in z realno vrednostjo 400 mio DEM, postane še lažje jasno, kako veliko razkošje si je podjetje »privoščilo« do sedaj. Železarna bo verjetno prodala stanovanja v vrednosti 150 mio DEM, na ravni občine pa bo potrebno spremeniti nekatere odloke, saj so cene starejših stanovanj nerealno visoke in nedosegljive za kupce. Zanimanja za nakup je kar precej. Železarna bo verjetno obdržala okrog 1500 stanovanj, čeprav za kadrovske potrebe potrebuje le desetino tega (po McKinseyu - nobenega). Motiviranje delavcev bo moralo v celoti preiti na višje plače.

In sklepi posveta?

● Socialne pomoči se urejajo na enem mestu pri socialni službi podjetja in prek Centra za socialno delo Jesenice. Kriteriji dodeljevanja so za vse Jesenčane enotni. Upošteva se ali lanški dohodek na družinskega člana ali pa dohodek v zadnjem tromesečju, ko občan prosi za pomoč, pač glede na to, katere številke bolj predstavljajo problem posilca. Za pomoč mora vsak zaposliti sam (pri socialnih delavkah mu je na voljo enoten obrazec SPN 1).

● Reševanje presežnih delavcev z upokojevanjem je slaba rešitev. Ljudje je potrebno posebej opozoriti, da bodo pokojnine zelo nizke, če nimajo polne zavarovalne dobe.

● Pri kriterijih za določanje presežkov zaposlenih so izločilni kriteriji glede na prihodnjo profito naravnost podjetij res moteči, a družba mora računati na ljudi, ki ne zmorejo sami skrbeti zase in se strokovno in finančno pripraviti na reševanje njihovih problemov.

● Za vse oblike pomoči in reševanja presežnih delavcev je potrebno v občini s pomočjo republike zagotoviti bistveno večja sredstva.

● V reševanje problemov presežnih delavcev je potrebno posegati bolj aktivno z odpiranjem možnosti, da si vsak sam zagotavlja življenjsko eksistenco - čim prej usposobiti borzo dela.

● S sprotnim informiranjem in neposrednim sodelovanjem vseh služb in ustanov omogočiti hitrejši in bolj učinkovito reševanje problemov jeseniških delavcev in občanov.

Cvetka Martinčič

Gostje iz Beljaka na Jesenicah

Pred časom smo poročali, da so bili predstavniki CSUI Jesenice in občine Jesenice na obisku na višji tehnični šoli v Beljaku.

Predstavniki CSUI Jesenice so v preteklem tednu navezali stike s šolniki v Trbižu, v četrtek pa so bili na obisku tudi šolniki iz beljaške tehnične šole. Seznanili so se s šolskim sistemom pri nas, delom centra, stike pa bodo nadaljevali 8. decembra, ko se bodo predstavniki šol iz treh držav srečali na dnevu prosvetnih delavcev v jeseniški občini.

Prispevek za medicinske aparature

V oktobru in novembru so za medicinske aparature v jeseniški bolnici darovali:

Avto moto društvo Jesenice, namesto venca za pokojno Pepco Berlisk - 1.500,00 din
Janez Kapus, Titova 73, Jesenice, namesto cvetja na grob pokojne Marije Tonello - 500,00 din
Janez Kapus, Titova 73, Jesenice, namesto cvetja na grob pokojne Rozke Miklavc - 500,00 din
Družina Kisič, namesto venca za sosedo Avguštin Oblak - 100,00 din
Peter Prevč, Tomšičeva 67, Jesenice, namesto cvetja na grob Julke Federle - 300,00 din
Gozdno gospodarstvo Bled, prispevek Jožeta Legata za oktober - 160,00 din

Sodelavci CSI in delavci Svobodnega sindikata Železarne Jesenice, namesto cvetja na grob očeta Cvetke Martinčič - 450,00 din
Družina Kisič, namesto venca za pokojnega Robija Jakopiča - 100,00 din
Tatjana Klavara, Toronto, Kanada, v spomin na očeta Slavka Tuma - 600,00 din

Skupna vsota zbranih prispevkov do 21. novembra znaša 139.835,60 din. Delavci splošne bolnice Jesenice in uredništvo Železarja se zahvaljujemo za prispevke.

Pridružite se tudi vi in prispevke namesto vencev in cvetja na grob pokojnim ali namesto drugih volil, čestitk in podobno, nakažite na žiro račun: Splošna bolnica Jesenice, številka 51530-603-31205, z navedbo: »namesto venca za tega in tega ... darila in podobno.«



Letošnji nagrajenci (foto: Gorazd Šinik)

Čufarjevi dnevi 1990 na Jesenicah

V organizaciji odbora pri Kulturni skupnosti Jesenice, ki ga vodi Srečko Mlinarič, so dneve od 9. do 17. novembra na Jesenicah že tretjič namenili spominu na delavskega pisatelja in revolucionarja Toneta Čufarja.

Nastopi jeseniškega ženskega pevskega zbora Milko Škoberne, moškega vokalnega okteta DPD Svoboda France Prešeren Zirovnica in plesnega orkestra Pihalnega orkestra jeseniških železarjev, folklorne skupine s Krasa in petih gledaliških skupin so bili pravo tovariško srečanje ljubiteljev kulturne dejavnosti.

V petek, 9. novembra, je bila v salonu Dolik otvoritev razstave slik akademskega slikarja Jaka Torkarja, s krajšim koncertnim programom moškega okteta iz Zirovnice. Razstavo je odprla predsednica Izvršnega sveta občine Jesenice Rina Klinar. Naslednjega dne je bila v Galeriji Kosove graščice otvoritev razstave fotografij treh dežel: Furlanije - Julijske krajine, Koroške in Slovenije, s krajšim koncertom ženskega pevskega zbora Milko Škoberne.

Otvoritev odrskega dela svečanosti pa je bila v torek, 13. novembra, v dvorani GTC Jesenice. Prisotne je pozdravil predsednik odbora za organizacijo Čufarjevih dnevoj Srečko Mlinarič, slavnostni govornik pa je bil član predsedstva Republike Slovenije Ciril Zlobec. V otvoritvenem delu programa se je s krajšim koncertnim programom predstavil plesni orkester Pihalnega orkestra jeseniških železarjev s pevcem Francijem Rebernikom, pod vodstvom Franca Koširja.

Za plesni orkester lahko poudarimo, da je njihova glasba velika pridobitev v glasbeni dejavnosti na Jesenicah. Orkester sestavljajo dobri in izkušeni glasbeniki pod vodstvom Franca Koširja. Njihova številčnost in zmoglost so zadostne, da bi morali njihovo glasbo predvajati brez »gromoglasnih« zvočnikov (tisti, ki je ob orkestru privijal »gas« na električni mizici, očitno nima smisla za lepo glasbo?). Neznosni hrup iz zvočnikov je motil poslušalce pri poslušanju priljubljenih skladb. Nepotrebnosti zvočniki so odvzeli vso lepoto izvedene glasbe, solistom pa še posebej onemogočili popolno predstavitev sebe in njihovih instrumentalnih zmogljivosti.

Folklorna skupina s Krasa je izvedla kraško ohcet v plesu, petju in igri. Že nekaj let staro zamisel, kako ob petju in plesu predstaviti nekaj starih kraških ženskih običajev, jim je uspelo pod režijskim vodstvom Janeza Mejaka. Mladi plesalci s Krasa so se predstavili z veselo uprizoritvijo, ki je pokazala razvoj in napredek folklorne skupine.

V sredo, 14. novembra, so igralci Loškega odra iz Škofje Loke uprizorili dramsko delo Slawomirja Mrožka Tango. Mrožkov Tango je nastal 1964, predstavlja pa gledališki absurd. Vse,

čemu smo kdajkoli rekli vrednota, je Mrožek prikazal kot nevredno, vse se razkaja, degenerira. Nobena ideja ne daje popolnosti, vere v nekaj nastajajočega, ker vse propada. Tango je torej komplicirano, vznemirljivo, enovito in bridko gledališko delo.

Delo je polno zabavnih norčij, vendar se lahko stopnjuje v moreče vzdusje groteske, ki preide v tragikomedijo in se konča tragično. Mrožkovi protagonisti so preprosti in avtentični kot življenje samo, potuhnjeni, vsi se nečemu upirajo, čeprav je vse dovoljeno...

Šentjakobsko gledališče iz Ljubljane je Čufarjeve dneve počastilo z gledališkim kabarejem Frana Milčinskega - Ježka. Uprizorili so majhen del Ježkovega vsestranskega velikega opusa. Ježkovi songi, njegove pesmice in skeči so dokument časa, kraja in ljudi, sredi katerih je živel. Posrečeni izbor Ježkovih domislic (izbral jih je Tone Partljič) je režiser Matija Milčinski »pretočil« v gledališki kabaret. Postavil ga je v čas graditve socialistične domovine, kar pa brez Ježkovih veselih, kritičnih domislic in rutinski podane glasbene spremljave Boruta Lesjaka ne bi bilo vredno besede.

Gledališniki Odra treh herojev Pirnice so v režiji Iztoka Torkarja izvedli Klavstrofobično komedijo (gledališko ovajanje življenja) Dušana Kovačevića. Delo vsebuje precej različnih, celo šokantnih elementov življenja, na katere le nismo preveč navajeni. Odlična skupina igralcev je režijske in dramske naloge opravila na visoki gledališki ravni. Kljub temu gledalci nad prikazanimi odskrimi dogajanja in vsebino dela niso bili navdušeni.

V soboto, 17. novembra, so se s podelitvijo občinskih priznanj za delo v kulturi in z novo gledališko premiero končali letošnji že tretji Čufarjevi dnevi. Pred podelitvijo občinskih priznanj je občane pozdravila namestnica sekretarja za kulturo Republike Slovenije Vesna Čupić. Predsednik komisije za podelitev Čufarjevih plaket in diplom, Pavel Dimitrov, in podpredsednik družbenopolitičnega zbora Skupščine občine Jesenice, Mile Crnovič, sta podelila občinska priznanja. Čufarjeve plakete so prejeli: Ladislav Črnologar, Stanka Mencinger in Ižidor Trojar, diplom pa Janez Mohorič in Planinsko društvo Dovje-Mojstrana.

S premierno uprizoritvijo predstave Gledališča Tone Čufar Jesenice Georgesa Feydeauja Poroka Štefana Vampica so se jeseniški gledališčniki ob svoji 45-letnici delovanja pridružili letošnjemu spominu na Toneta Čufarja. Komedijo je režiral, priredil tekst in sceno Bojan Čebulj. Nastopili so: Klemen Košir, Mira Bolte, Rado Mužan, Nina Slanin, Borut Verovšek, Metka Dulmin, Ivan Berlot, Igor Škrli, Uroš Smole in Elizabeta Znidaršič.

Za polno dvorano jeseniških ljubiteljev gledališča je bila premiera izjemno vesel dogodek, za katerega je že izrečeno veliko priznanj in pohval. Odlični jeseniški igralci so pokazali veliko dozorelosti, gledališkega znanja in smisel za komedijo s pravo točo bodičarskih izstrelkov na račun današnjih družbenih razmer.

Z organizacijo letošnjih glasbenih, gledaliških in drugih prireditev, posvečenih spominu na pisatelja in revolucionarja Toneta Čufarja, so kulturni delavci Jesenic še enkrat dokazali svoje sposobnosti za organizacijo tudi tako pomembnih in velikih kulturnih prireditev, Jesenčanom pa omogočili veliko raznih kulturnih užтков.

Franjo Ropret

Podelili Čufarjeva priznanja

Ob zaključku letošnjih Čufarjevih dnevov so v Gledališču Tone Čufar podelili Čufarjeva priznanja letošnjim nagajencem. Čufarjeve plakete in diplome so prejeli: Plakete: Ladislav Črnologar - za književno ustvarjalnost, Stanka Mencinger - za glasbeno vzgojno, ustvarjalno in poustvarjalno dejavnost, Izidor Trojar - za 30-letno organizacijsko, vzgojno in ustvarjalno delo na področju fotografije. Diplome: Janez Mohorič - za 68-letno igranje v pihalni orkestrih, Planinsko društvo Dovje - Mojstrana - za spoštljivo kulturno poslanstvo, ki ga opravlja na področju likovne in muzejske dejavnosti.

Ladislav Črnologar je pisatelj, ki piše za najširše množice preprostih bralcev. Da gre za ljudskega pisatelja, dokazuje tudi njegov preprost, včasih tudi nekoliko okoren in neizbrušen jezik. Ta »preprostost« in »ljudskost« se kaže ta le na prvi pogled. Njegovi junaki so namreč netipični za ljudske povesti: so individualisti, introvertiranci, uporniki, ki iz urbanega sveta, zaznamovanega z razčlovečenjem, intrigami in kriminalom, bežijo bodisi v svoj notranji svet bodisi v kmečko idilo in neokrnjeno naravo. Ne bežijo iz strahopetnosti, bežijo iz razočaranja in obupa.

Vsa Črnologarjeva dela so obarvana z lokalnim koloritom Gornjesavske doline in v njih so poleg večno človeških problemov vztrajanja, upora in vdaje nevisljivo izpostavljeni mnogi družbeni problemi, s katerimi se srečujemo v našem mestu in občini.

Stanka Mencinger je pri svojem glasbeno vzgojnem delu na Osnovnih šoli Prežihov Voranc na Jesenicah posebno pozornost posvetila učencem nižjih razredov. Njeni pevci dokazujejo visoko pevsko znanje, doživeto izvajanje glasbe ter izredno pevsko kulturo.

Z otroškimi zborom je posnela kaseto Polžki - skladatelja Janeza Bitenca - ki so jo predstavili v Cankarjevem domu. Aktivno je sodelovala tudi pri uvajanju glasbene slikanice.

Stanka Mencinger je bila sodelavka v Gledališču Tone Čufar, kjer so z nje pomočjo pripravili glasbeno pravljico Kresniček.

S svojo zavzetostjo želi nagajenka mladim pevcem privzgojati ljubezen do lepe slovenske pesmi, vsem pa približati dobro glasbo.

Izidor Trojar se že 30 let ukvarja s fotografijo. Uspešno je vodil fotokro-

ke na različnih šolah in uvajal mlade v svet fotografije. Je foto inštruktor in foto učitelj Foto zveze Jugoslavije in ima naziv fotoamater I. stopnje.

Izidor Trojar je tudi ustanovitelj filmske skupine Odeon in Foto kluba Jesenice.

Vseskozi si prizadeva za razvoj fotografije, za organizacijo razstav in je neumoren pri razvijanju novih idej.

Janez Mohorič je začel igrati pri kratki Krekovi godbi že daljnega leta 1922. Vseh 68 let je bil izredno aktiven in delaven član orkestra. Poleg tega, da je bil prisoten na vseh nastopih pihalnega orkestra v občini, republiki, zamejstvu, na republiških in zveznih tekmovanjih, je z ljubeznijo popravil tudi instrumente, in s tem orkestru pridelal mnogo stroškov.

Janez Mohorič je starosta v pihalnem orkestru. Igranje v orkestru mu daje življenjsko moč in energijo, ostalim članom orkestra pa je vzor discipliniranega in delavnega godbenika.

Planinsko društvo Dovje-Mojstrana je leta 1980 organiziralo svojo prvo slikarsko kolonijo v Vratih. Tako se je doslej zvrstilo že enajst planinskih slikarskih kolonij Vrata z redno udeležbo v poprečju 18 slikarjev iz vse Slovenije. Slikarska kolonija Vrata ima poleg popularizacije našega gorskega sveta še poseben pomen tudi pri ohranjanju naravne in kulturne dediščine. Da se je ta kolonija edina ohranila od treh slikarskih kolonij, je zasluga prav Planinskega društva Dovje-Mojstrana.

Poleg organiziranja slikarske kolonije ima društvo velike zasluge za postavitev Triglavске muzejske zbirke v Mojstrani, ki je pomembna bogatitev kulturno turistične ponudbe.

Vsem letošnjim Čufarjevim nagajencem iskreno čestitamo!

Dežurne trgovine

V soboto, 1. decembra, bosta na Jesenicah od 8. do 18. ure odprti trgovini:

- Rožca 11, Čufar, Jesenice, Titova 79, in
- Delikatesa Kašta 1, Jesenice, Benedičičeva 2.

V soboto, 8. decembra, bosta na Jesenicah od 8. do 18. ure odprti trgovini:

- Emona market Jesenice, Titova 51a, in
- Delikatesa poslovalnica 5, Jesenice, Tomšičeva 70a.

Dežurna lekarna

V decembru je za občini Radovljica in Jesenice dežurna lekarna na Bledu.

Razstavní salon Dolik Jesenice

V razstavnem salonu Dolik DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, Titova 12, je od 1. do vključno 12. decembra odprta skupinska razstava likovnih del članov likovnega kluba Dolik. Osemnajst avtorjev razstavlja 38 del.

Salon je odprt vsak dan, razen sobot popoldan in nedelj, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Skupinska razstava likovnih del članov Dolika

V razstavnem salonu Dolik DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice bo od 1. do vključno 12. decembra odprta skupinska razstava likovnih del članov likovnega kluba Dolik, ki jo že po tradiciji pripravijo za dan republike. To je hkrati tudi pregledna razstava na pragu zaključka petinštridesetletnega delovanja, ki ga bodo obeležili februarja prihodnje leto. To je tudi šestnajsta oz. predzadnja razstava v tem letu.

Na skupinski razstavi se s svojimi likovnimi deli predstavljajo: Rudolf Arh, Janez Ambrožič, Dana dr. Bem Gala, Franc Berce, Stanka Golob, Evgen Guštin, Janko Korošec, France Kreuzer, Pavel Lužnik, Tine Markež, Slavimir Mihalovič, Marija Perat, Rudi Reichman, Draga Soklič, Franc Vandro, Cveto Velikajne, Marjan Zidanek.

Razstavní salon Dolik je odprt vsak dan, razen sobot popoldan in nedelj, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Stranka demokratične prenovе Jesenice vabi na javno tribuno o novi slovenski Ustavi in plebiscitu

v ponedeljek, 3. decembra, ob 18. uri v sejni sobi Skupščine občine Jesenice.

Gost tribune: tov. Miran Potrč, član predsedstva in predsednik kluba poslancev SDP
Vljudno vabljeni!

SDP
Jesenice

Specialna knjižnica za črno metalurgijo Železarnе Jesenice

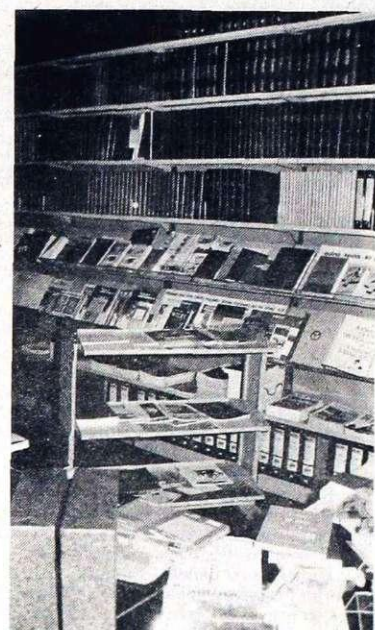
Razstava znanstvene literature

posebna tema:

Standardi in informacijski sistem za standarde - Evropa 1992

Razstava bo odprta od torka, 4. decembra, do ponedeljka, 10. decembra, od 9. do 13. ure v čitalnici knjižnice.

Vabljeni vsi, ki tako ali drugače pomagajo z uporabo domačega in tujega znanja krojiti naš danes in izboljšati naš jutri.



VIZ TOZD Vzgojno varstvena organizacija Jesenice

Starši in predšolski otroci!

Obveščamo vas, da bomo v mesecu decembru pripravili predstave oz. prireditve tudi za otroke, ki ne obiskujete vrtca.

Vse, ki ste stari 3 do 5 let, vabimo, da pridete vsak četrtek (6., 13., 20. decembra) ob 16. uri v vrtec, in sicer:

v VVE Cilke Zupančič na Koroški Beli,
v VVE Julke Pibernik, Tomšičeva 3,
v VVE Angelce Očepek - stolpnica, Tavčarjeva 3 b in
v VVE Angelce Očepek pri šolskem centru, Tavčarjeva 21.

Cena predstave je 30 din.

Zadnji teden v decembru (26. do 28.12.) bo vrtec odprt od 9. do 11. ure za vse predšolske otroke, ki se želite igrati.

Cena obiska je 20 din.

Pričakujemo vas delavke iz vrtca!

Zahvale

Ob nenadomestljivi in boleči izgubi drage žene

MARIJE RAZPET

se iz vsega srca zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in dobrih sosedom, ki so v najtežjih dneh z menoj sočustvovali, izrekli pisno ali ustno sožalje ter mi izkazovali vsestransko pomoč.

Zahvaljujem se zdravnikom internega oddelka Bolnice Jesenice, ki so si požrtvovalno prizadevali, da bi ji ohranili življenje. Iskreno se zahvaljujem vsem za podarjeno cvetje in za spremstvo na njeni poslednji poti. Hvala pevcem za izvajane žalostinke ter gospodu župniku za obred.

Skratka, vsem, ki so se s spoštovanjem poklonili spominu na mojo drago in nepozabno ženo ter mi izkazali naklonjenost, za vse iskrena hvala.

V neizmerni žalosti mož Peter s sorodstvom

Ob prerani izgubi moža, očka in sina

ROBIJA JAKOPIČA

se žena Sonja, hčerka Andreja in starša iskreno zahvaljujeta vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje, poklonjeno cvetje in sveče.

Posebna zahvala velja zdravnikom dr. Mulejevi in dr. Pelku za trud, da bi ga ohranila pri življenju. Iskrena hvala njegovim sodelavcem, ki so mi nudili prvo pomoč, nam pa stali ob strani v teh težkih trenutkih. Zahvaljujemo se tudi celotnemu kolektivu Merkur PE Jesenice za denarno pomoč, darovano cvetje in besede tolažbe. Zahvala velja gospe Muharjevi in gospodu Keršmancu za poslovljene besede in glasbenikom za slovo ob zvokih trobil.

Lepa hvala tudi kolektivu Vatrostalne Jesenice, Zdravstveni šoli Jesenice, članom bivšega Hokejskega kluba Bl. Dobrava, ETE Tehnične dejavnosti Železarnе Jesenice ter vsem, ki ste se poslovlili od njega in ga spremili na njegovi zadnji poti.

Franc Tavčar

Ob izgubi dragega očeta in starega očeta

LOVRA ČUKA

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, sostanovalcem, prijateljem, sodelavcem SNZ in znancem za podarjeno cvetje in sveče, za izrečeno ustno in pisno sožalje.

Posebno zahvalo smo dolžni družini Frelj za nesebično vsestransko pomoč.

Iskrena zahvala vsemu osebju doma dr. Franceta Berglja za nego in skrb. Zahvaljujemo se tudi internemu oddelku Bolnice Jesenice. Lepa hvala pevcem za zapete žalostinke in duhovniku za obred.

Žalujoča hčerka Jožica z družino

Sodelavcem CSI in Sindikatu Železarnе se zahvaljujem za izrečeno sožalje in prispevek za medicinske aparature ob smrti mojega očeta.

Cvetka Martinčič

Sindikalni organizaciji Komerciala se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč.

Zinka Huremovič

Občinskemu odboru Zveze borcev se iskreno zahvaljujem za čestitko ob mojem jubileju.

Ivan Javorski

Iz srca se zahvaljujem DU Javornik-Koroška Bela za čestitko ob mojem 81. rojstnem dnevu. Žal mi je, da zaradi bolezní ne morem sodelovati v društvu.

Mirko Lasnik

Ob odhodu v pokoj se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem obrata Transport, posebno vozovne delavnice, za dragocena darila in trajne lepe spomine na preživeta leta skupnega dela. Iskreno želim vsem obilo osebnih sreč.

S Čufarjevimi dnevi novega ognja k domači in slovenski ljubiteljski gledališki tvornosti

Tudi v kulturni provinci, kakor nas od kulture odmaknjeni posamezniki ocenjujejo, se na kulturnem področju dogaja kaj lepega in velikega. To so nedvomno potrdili tudi letošnji po vrsti že tretji Čufarjevi dnevi, ki so potekali od 9. do 17. novembra na Jesenicah in z eno predstavo tudi na Dovjem. Tudi priložnostna nagovora - ob otvoritvi tedna člana predsedstva Republike Slovenije, akademika Cirila Zlobca, in ob zaključku namestnice ministra za kulturo Republike Slovenije Vesne Čopić - sta dala priznanje prireditvi, še zlasti pa spodbude za naprej.

Tudi letos se je zvrstilo pet gledaliških predstav gledališčnikov, ki kontinuirano delujejo in predstavljajo tudi merilo slovenske ljubiteljske tvornosti, poleg gledališčnikov iz Prizrena. Na jeseniškem odru so se predstavili: Loški oder iz Škofje Loke s farso Slawomirja Mrožka Tango, Šentjakobsko gledališče iz Ljubljane s kabarejem Frana Milčinskega - Ježka Srček dela tika - taka, Drama Shqiptare iz Prizrena s koreodramo Božanska sorazmerja, Oder treh herojev iz Pirnič s Klavstrofobično komedijo in domače Gledališče Tone Čufar na zaključnem večeru s premierno uprizoritvijo komedije Georga Feydeaua Poroka Štefa Vampiča. Gledališčniki Slovenskega prostvenega društva Radiše iz avstrijske Koroške pa so se predstavili v kulturnem domu na Dovjem s predstavo Feliksa Mittererja Domov. Na zaključnem večeru so slavnostno podelili tudi letošnja občinska Čufarjeva priznanja za kulturo.

Tudi letošnje Čufarjeve dneve sta obogatili dve razstavi, in sicer v razstavnem salonu Dolik razstava likovnih del akademskega slikarja domačina Jaka Torkarja in v galeriji Kosove graščine osemnajsta medregionalna razstava fotografij avtorjev iz Furlanije - Julijske krajine, avstrijske Koroške in Slovenije. Že tradicionalna je tudi okrogla miza, na kateri so letos ob dobri udeležbi spregovorili o kulturi v občini z izhodiščno temo Kako naprej? V teh dneh pa so odprli še novo čitalnico pri Občinski knjižnici Jesenice v delu gledališke avle.

Svojestven dogodek Čufarjevi dnevi so bile tudi srečanje gledaliških zanesenjakov petih gledaliških hiš, ki so ga popestrili Talijini ljubitelji kieselsteinski iz Kranja z gledališkim recitalom Snoch sem na vasi bil, so babe vkup letele iz zakladnice slovenskega grodpisja.

Z letošnjimi Čufarjevimi dnevi so obeleževali tudi dva jubileja, in sicer osemdesetletnico ustanovitve jeseniškega Gledališkega društva in 45-letnico povojnega delovanja Gledališča Tone Čufar Jesenice. Ob tej priložnosti je Skupščina občine Jesenice podelila Gledališču Tone Čufar malo plaketo občine.

Tudi letos so bile vse prireditve dobro obiskane, nekatere celo nad pričak-

kovanji. Ugodne so bile tudi ocene, precej boljše kot pretekla leta pa je bila tudi medijska odmevnost. Vse to je lepo priznanje zglednim organizatorjem, pri čemer so se ponovno izkazali zlasti člani Gledališča Tone Čufar. Obenem je to potrditev, da vsakoletni Čufarjevi dnevi dobivajo ugled in upravičilo ter atest za prihodnost.

Nova knjiga Književne zadruge Jesenice - Pesmi Charlesa Bukowskega

Charles Bukowski, razvpiti in kontroverzni ameriški pesnik in pisatelj, se je rodil leta 1920 v Andernachu v Nemčiji, a se je že s tremi leti skupaj s starši preselil v Združene države Amerike. Večino svojega otroštva je preživel v Los Angelesu, kjer je kratak čas tudi študiral novinarstvo.

Svojo prvo novelo je objavil pri štiriindvajsetih, poezijo pa je začel pisati in objavljati še kasneje. Prvo knjigo pesmi (Roža, pest in zverinsko tuljenje) so mu izdali šele pri petinštridesetih letih. Te prve izdaje so mu odprle pot in nadaljevalo se je s pospešeno naglico - do sedaj je objavil okoli petdeset knjig poezije in proze.

V Jugoslaviji in Sloveniji je Bukowski zaslovel pred kakim desetletjem s filmom Zgodbe navadne norosti, posnetim po njegovi istoimenski zbirki novel. Filmu je sledil val prevodov, najprej v srbohrvaščino (Žene, Bludni sin, Fotografije iz pakla, Faktotum, Šekspir ovo nikad nije radio itn.), zadnja leta pa tudi v slovenščino (Ženske, Špeh na rži).

Po zaslugi Književne zadruge Jesenice pa imamo zdaj v slovenskem prevodu tudi izbor iz njegovega bogatega pesniškega opusa. Pesmi sta izbrala in prevedla Janez Saksida in Tone Škrjanc, osnutek za ovitek je prispeval Brane Slavec, za stavek in tisk pa sta se potrudila Dare Bradakšja in Marjan Benedičič.

Književna zadruga Jesenice obljublja za prihodnje leto še eno knjigo Charlesa Bukowskega, in sicer roman Factotum. Že v prvi polovici prihodnjega leta bo predvidoma izšla tudi knjiga Slovenske zgodbe 1990, v kateri bodo zbrane najboljše zgodbe z vseslovenskega natečaja za kratko zgodbo. V času objave tega članka pa bo že prišla iz tiskarne nova novelistična zbirka Eda Torkarja Postrgana menazha.

Jeseniško založništvo (Književna zadruga Jesenice, Mala Čufarjeva knjižnica, samozaložniki in občasni založniki) se bo opogumljeno z uspešnim nastopom na letošnjem Pomladanskem knjižnem sejmu v Ljubljani - skupaj z drugimi gorenjskimi založniki predstavilo v posebnem paviljonu tudi na novoletnem sejmu v Kranju. Jeseničani pa se o občinskih založniških dosežkih že zdaj lahko na lastne oči prepričajo na panojih novoodprte časopisne čitalnice jeseniške knjižnice.

E.T.

TVD Partizan Jesenice, Lipa — naš športni klub, se javnosti predstavi

V sredo, 21. novembra, so v restavraciji Kazina na Jesenicah člani TVD Partizan Jesenice predstavili poskusni program Partizana Slovenije in Sport Polo Agency iz Kopra. »Lipa — naš športni klub«, tudi vsem tistim v jeseniški občini od skupščine, izvršnega sveta, prosvete, kulture, športnih in delovnih organizacij.

Toda kljub stotim vabilom se je promocije udeležila le trideseterica, ki je le začutila potrebo, da izve nekaj novega ter tudi sliši in vidi (ob tej priložnosti je Robert Prešeren posnel video film o programih Lipa Jesenice), kako programi Lipa res uspevajo v TVD

Namizni tenis

Po zaključku jesenskega dela lige

V zadnjem kolu jesenskega dela lige Slovenije je članska ekipa Jesenic odigrala dve tekmi v gosteh. V Piranu je premagala domačo ekipo Pirana s 6:3, pri čemer je zmagal Legat trikrat, Pem dvakrat in Buh enkrat. Vadjunec je ostal brez zmage. V zadnji tekmi pa je jeseniška ekipa zgubila v Kopru z ekipo Semele 4:5. Legat in Pem sta zmagala po dvakrat, Buhu pa ni uspelo zmagati.

Po zaključku jesenskega dela v I. članski ligi Slovenije je na čelu lestvice ekipa Ingrad iz Celja, ekipa Jesenic pa je s štirimi zmagami in petimi porazi med desetimi ekipami na petem mestu. To je glede na oslabiljeno ekipo (po odhodu dveh ključnih igralcev, Ferbežarja in Šmitrana, v JLA) zadovoljivo.

Ženska ekipa Jesenic je ob zaključku jesenskega dela I. lige Slovenije prav tako pristala na petem mestu, kar je z ozirom na pomladitev ekipe tudi zadovoljivo.

Spomladanski del vseh lig se prične 16. februarja.

Na prvenstvu Gorenjske za mladince in mladinke v igrah posameznice in dvojicah, ki je bilo 17. novembra v Kranju, so jeseniški igralci dosegli naslednje uspehe: Vadjunec je osvojil 5.-8. mesto.

V igrah dvojic sta bila Vadjunec in Oblak druga, tako kot Lavtizarjeva s Sladičev, v mešanih parih pa sta para Vadjunec-Sladič in Oblak-Cenček dosegla 3.-4. mesto.

/S/

Partizan Jesenice. In ti programi res uspevajo, verjeli ali ne!

O programih Lipa so začeli v TVD Partizan Jesenice razmišljati še spomladi. Staknili so glave in ob začetni pomoči predsednika Partizana Slovenije, Rada Cvetka, in vodje Sport Polo Agency iz Kopra, Iztoka Retarja, ki je program Lipa — naš športni klub tudi zasnoval, začeli prenavljati programe tudi na Jesenicah. Na začetku je bilo veliko vprašanje, čejev, bo, ne bo. Izračuni, izbira vodij programov, priprava na profesionalen odnos do vadečih, usklajevanje urnikov. Prvo tipanje v lokalnih medijih ter nato razpis in čakanje, kakšen bo odziv. Začetek tak kot povsod.

Očitno so vsi tipali. Danes so v TVD Partizan Jesenice lahko zadovoljni. Lipa je tudi v naši dolini ozelenela. Skoraj petsto listov ima, več kot so si lahko upali napovedati in tudi nejeverni Tomaži so bili ob tej številki ob sopo.

Programi, ki sedaj potekajo v TVD Partizan na Jesenicah, (v oklepaju število uporabnikov):

Pedenjed — šport za najmlajše, želva — program za otroke od 2. do 4. leta, skupaj s starši (34 in 34)

metulj — program za otroke od 5. do 7. leta (37)

Delavnica — ustvarjalni športni programi

gimnastična delavnica — program za deklice od 7. do 15. leta (19)

plesna delavnica — mažoretke (42) — deklice od 8. do 12. leta (sodelovanje z ZKO Jesenice)

jazz balet (12) — dekleta od 12. do 18. leta

aerobika (12) — dekleta in žene od 15. do 60. leta

plesni tečaji: za osnovnošolce (20)

za mladino (24)

za starejše (16)

Lipa klub — program za tekmovalce in rekreativce

judo vrtec (12) — uvaljni programi juda za otroke od 5. do 7. leta

judo šola (35) — nadaljevalni program juda za mladino od 7. do 18. leta

judo AS (16) — program za tekmovalce

gimnastična šola (10) — program za deklice in dečke od 6. do 10. leta

akrobatika (30) — program za deklice in dečke od 8. do 12. leta

trim odbojka (12) — program za zaposlene ženske

trim košarka (13) — program za zaposlene moške

trim DU (18) — program razgibalnih vaj za upokojenke

Vse te programe vodi dvanajst vodij programov, pomagajo pa jim trije pomočniki.

Sedaj ste se prepričali tudi vi! Uporabniki programov plačajo od 200 do 400 din za 15 do 30 ur programa, ki poteka od 1.10.1990 do 31.1.1991. Kot informacijo vam lahko povemo, da je v preteklih letih vsa dejavnost v društvu potekala brezplačno in le ob zelo skromni članarini. Vpisanih — telovadečih pa nikoli ni bilo toliko in prav zaradi tega so v TVD Partizan Jesenice še kako zadovoljni.

Predvsem pa sta s tem najbolj zadovoljna prof. Tatjana Dvoršak in Iztok Varl, ki že od vsega začetka bedita nad tem programom, ga prilagajata okusu in potrebam uporabnikov programov, pripravljata manjša in večja presenečenja in tudi že snujeta novosti za nadaljevanje. In novosti bodo. To vam bosta oba obljubila in tudi storila.

To so bile lepe strani predstavitve, ki pa le ni minila tako lepo, kot je napisano. Manjkali so država (IS, Sob), prosveta (učitelji, vzgojiteljice). Tudi večino športnih delavcev ter delovnih organizacij ne zanima, kaj se novega dogaja v naši dolini. Kako so v TVD Partizan Jesenice res uspeli s programom Lipa, bo vidno koncem januarja, ob nekaterih popustih za sedanje uporabnike Lipa card.

Do takrat bo treba še več časa za delo in iskanje novega, kar bo v telovadnici pripeljalo še več ljudi. Ti pa so že sedaj iz vse občine, od Rateč do Žirovnice, pa tudi iz Begunj, Brezij, Blede, Kamne Gorice jim ni težko priti.

Ko že govorimo, od kod prihajajo uporabniki programov Lipa, naj povemo, da jih je z Jesenic izredno malo. To je vprašanje, ki je zaskrbljujoče. Kot da imajo Jeseničani športnih aktivnosti na pretek ali pa je problem kje drugje: veliko število Neslovencev v mestu, teh je bilo v prejšnjih letih v telovadnici največ, slab gospodarski položaj ali kaj drugega.

TVD Partizan Jesenice, Lipa — naš športni klub, se že sedaj vsem uporabnikom programov zahvaljuje za zaupanje in upa, da ste s kvaliteto in ponudbo programov zadovoljni. Obenem pa že sedaj vabi k vpisu vse sedanje in tudi nove uporabnike Lipa card, da se pridružijo skoraj petstotim lipovim listom in s tem povečajo Lipo s 1. februarjem, ko se prične drugi del programov.

tok

Rateški skakalci dobro pripravljeni za zimsko sezono



Rateški skakalci s trenerjem Dolharjem (foto: Lojze Kerštajn)

Tomaž Vilman, Jože Blažič, Aleš Dolhar, Miha Kokalj, Boštjan Brus, Mladen Srnc in Aljoša Dolhar so mladi skakalci sekcije za smučarske skoke pri Smučarskem društvu Rateče. Rateške skakalce trenira znani smučarski skakalec Branko Dolhar, pri delu pa mu pomaga Zdravko Vilman. Kljub temu, da so letošnje poletje s treningi začeli nekoliko kasneje, so po besedah trenerja Dolharja dobro pripravljeni na zimsko sezono. Pri treningih jim je letos veliko pomenila nova plastična skakalnica, ki so jo v začetku septembra odprli v Planici.

Rateški skakalci pa niso trenirali samo v Planici, ampak so nekajkrat odšli na priprave tudi v Frenštad na Moravsko. Z enotedenskih priprav na Češkoslovaškem so se vrnil pred dnevi. V Frenštadu so skakali na 20, 40 in 90-metrskih plastičnih skakalnicah. Ob koncu treninga je bilo mednarodno tekmovanje za mlajše kategorije Čokoladna cena. Na tekmovanju so sodelovali klubi iz ČSFR, Poljske, Nemčije in Jugoslavije. Od rateških skakalcev se je Tomaž Vilman na 20-metrski skakalnici uvrstil na 9. mesto, Miha Kokalj je bil na 40-metrski skakalnici 15., Aljoša Dolhar pa na 90-metrski 5. Z rateškimi skakalci je bil tudi dr. Janko Kokalj, imel je obilico dela, saj je zdravil tudi skakalce drugih ekip.

Mladi skakalci bodo sedaj nekaj dni še trenirali na keramiki, potem pa bodo počakali na sneg. Želja sekcije za skoke je, da bi medse pritegnili skakalce mlajše kategorije, predvsem letnik 1980 in mlajše.

Besedilo in foto:
Lojze Kerštajn

19. pokal Arge Europa Cup 90

V Eppanu blizu Bolzana na južnem Tirolskem v Italiji je bilo 3. in 4. novembra mednarodno prvenstvo v kegljanju na ledu za 19. pokal »Arge Europa Cup 90«. Tekmovanje je bilo posvečeno mestecu Eppan, ki letos praznuje 1400. letnico.

Domačini so se izkazali kot odlični organizatorji in gostitelji, ki so tekmovanje izpeljali na visoki ravni. Tekmovanja se je udeležilo 21 kegljaških ekip iz obeh Nemčij, Švice, Avstrije, Belgije, Italije, Madžarske, ČSFR, Danske in Jugoslavije. Jugoslavijo je zastopala ekipa kegljaškega kluba na ledu iz Rateč, ki deluje pod okriljem Smučarskega društva Rateče-Planica.

Ekipo so sestavljali Franci Vidovič, Marko Maričič, Miha Rožič, Srečo Oman, Jože Osvald in Jani Jelovčan. Udeležbo

sta materialno podprli delovna organizacija Integral Jesenice in trgovina Viddusi iz Trbiža.

Ekipa Rateč je prvi dan tekmovanja osvojila 50 % točk za uvrstitev v finale. V nedeljskem finalu pa jim žreb ni bil naklonjen, saj so dobili za nasprotnika zelo močno ekipo WSV Eisenerz-Stad iz Avstrije, ki se je na koncu uvrstila na četrto mesto, Ratečani pa so izpadli v osmini finala.

Rezultati: 1. EV Tal-Leoben (Avstrija), 2. FC Rinnach (ZRN), 3. EC Straubing (ZRN), 4. WSV Eisenerz-Stad (Avstrija), 5. Isaltaler Eisschü München (ZRN), 6. EV Eppan-Berg (Italija)...16. Kegljški klub Rateče (Jugoslavija).

Lojze Kerštajn

Zbor delavcev v obratu Hladna valjarna Bela

Zbor delavcev HV Bela je bil sklican 22. novembra ob 12. uri v prostoru bivše kantine HVB, zaradi neuspešnih pogajanj pogajalske skupine predstavnikov obeh sindikalnih odborov v HVB. Zaradi dosedanjega neinformiranja delavcev Železarne Jesenice glede problemov v HVB, predstavljamo danes probleme obrata obširneje.

Obrat HVB po analizah, ki jih je pripravil McKinsey, sodi med perspektivne programe, vendar zaradi dotrajnosti (kot ste lahko prebrali v Železarnju v sestavku dipl. ing. Iva Cundriča v mesecu septembru) obsojen na počasi propadanje. Poleg tega obrat dobiva zelo nekviliten vložek iz VBS in iz uvoza, točneje iz Češkoslovaške.

Obrat je že od vsega začetka po plačilnih kategorijah zaposlenih za skoraj ista opravila, kot jih opravljajo v drugih obratih, podcenjen. Prav tako obrat od pričetka obratovanja ni zadovoljivo ogrevan in pozimi temperature v hali padejo do + 5 stopinj Celzija. Klimatski pogoji dela so vsak dan slabši, nevzdržno je predvsem v oddelkih lužilnica in valjarna, kjer močni kislini hlapi poleg strojev »načenjajo« tudi delavce. Delilnico hrane, ki je bila na neprimerni lokaciji — vanjo je pritekala sanitarna voda iz garderob, so zaprli, tako da se delavci obrata že dalj časa hranijo v 2 km oddaljeni delilnici v Jeklarni 2, koder morajo več ali manj po vsakem vremenu hoditi peš.

Obrat HVB kljub vsem težavam še vedno dela iz nekvilitenega vložka kviliteten končni izdelek, za kar porabi mnogo več naporov, kot bi jih imel pri predelavi kvilitenega vložka. Delavci, ki delajo na normo, so zaradi prehrane med delom (zaradi oddaljenosti delilnice hrane se z malice ne morejo vrniti v predvidenem polnem odmoru) prikrajšani pri izračunu procentov.

Med delavci vzdrževanja v HVB se je pojavilo nekaj pljučnih bolezni (vzrok neznan?), ponoči delavci na strojih od oktobra do aprila delajo v

bundah kakor Eskimi, ker zaradi mraza v obratu ne morejo delati samo v delovnih oblekah. Večkrat se pri teh delavcih v proizvodnji kažejo bolezenski znaki v obliki prehlada. Skozi obrat HVB nemoteno poteka transport za druge obrate, pri čemer kamioni še dodatno onesnažujejo zrak, delavci pa so večno izpostavljeni možnim nesrečam, predvsem na liniji za pripravo kolobarjev, skladišču vložka in adjustaži.

Zaradi navedenih dejstev se je odbor sindikata Neodvisnost na svoji 3. seji odločil posredovati vodstvu ETE Ploščati program ter Poslovodnemu odboru predloge in pobude za izboljšanje stanja v obratu ter za denarno stimulacijo delavcev v HVB, ki bi temeljila na izboljšani izplenu, kviliteti dela in na izvoznih rezultatih. To bi podcenjenim delavcem vključno z vodstvom vsaj nekoliko približalo osebne dohodke drugim obratom in službam, glede na uspešnost, kvilitetu in izvajanje planskih obveznosti.

Poleg tega delavci v obratu ne vidimo razvojne perspektive v prihodnjem matičnem podjetju, ki bi bil sestavljen iz Jeklarn 2, VBS ter HVB. HVB bi v tem sklopu sicer imela status profitnega centra, vendar samo v proizvodnem, ne pa tudi v finančnem smislu. Zaradi nejasnosti pojma profitni center, kjer zaenkrat še ni opredeljen niti status niti način upravljanja in odločanja ter prihodnji razvoj HVB menimo, da tako preoblikovanje ne bi bilo smotno, vsaj glede na dosedaj znana dejstva. (Delavci HVB smo že enkrat občutili prisilno združevanje v bivši TOZD Ploščati program, kar ni prineslo nikakršnih pozitivnih rezultatov).

Odbor sindikata Neodvisnost je dal pobudo tudi odboru Sindikata svobodnih sindikatov Slovenije HVB, da se zaradi teh predlogov sestane. Na skupnem sestanku 8. novembra sta oba odbora potrdila te pobude ter se dogovorila, da jih bosta skupno zastopala do uresničitve. Istega dne sta se odbora sestala z direktorjem ETE Ploščati Program Martinom Šketom in vodstvom obrata HVB. Na ta sestanek je bil vabljen tudi Janez Poljšak, ki pa je poslal le pismen odgovor na naše predloge. Ker sestanek zaradi negativnih stališč direktorja ETE in poslovodnega odbora ni bil uspešen, smo zahtevali od direktorja ETE Martina Šketa, da organizira sestanek s predsednikom poslovodnega odbora.

Sestanek je bil 13. novembra. Za sestanek je bila oblikovana pogajalska ekipa, sestavljena iz obeh odborov sindikata. Sestanka sta se udeležila direktor ETE Ploščati program ter obratovodja HVB. Po kasnejših ocenah pisa nega odgovora Borisa Breganta, ki ga je pogajalska ekipa zahtevala na sestanku, sta oba odbora sindikata ocenila, da razgovor ter odgovori ne ustrezajo našim zahtevam oziroma so povsem nesprejemljivi. Sindikalna odbora sta soglasno sklenila, da se skliče zbor delavcev HVB, na katerem naj se delavci sami demokratično odločijo, če »zamrznejo« pogajanja ali pa se s pogajanjem nadaljuje oziroma se predlogi spreminijo v zahteve.

Na zboru delavcev HVB, ki je bil 22. novembra, in sta se ga poleg delavcev HVB udeležila tudi direktor ETE Ploščati program Martin Šketa in obratovodja Bogdan Ravnik, so se delavci po daljši razpravi večinsko odločili: če do 10. decembra Poslovodni odbor ne uresniči naše zahteve, se tega dne organizira stavka obrata HVB, ki bo trajala do uresničitve zahtev delavcev tega obrata.

Zahteve zbora so naslednje:

1. Ker je HVB eden izmed uspešnih obratov v Železarni Jesenice (zaradi izpolnjevanja planskih obveznosti, doseganja visoke produktivnosti in visokega deleža izvoza), bi obrat po vseh ekonomskih kriterijih moral biti finančno in poslovno uspešen! Zato naj se poišče način, kar je tudi zahteva zbora delavcev, da se vsem zaposlenim v obratu HVB izplačuje posebna mesečna premija, ki bo vezana na produktivnost, izplen, doseganje planskih obveznosti in stroškov, v vrednosti okrog 2.000 din enotno za vse delavce.
2. Izplačilo naj bi veljalo do podpisa kolektivne pogodbe s tem, da se v pogodbo vnese tudi stimulacija na te kriterije za vso Železarno.
3. HVB se preoblikuje tako, da bo lahko samostojno poslovala. To pomeni lasten obračun ter žiro račun, tako da bo v vsakem trenutku točno mogoče dokazati dejansko uspešnost ali neuspešnost obrata.
4. V HVB naj se uredijo delovni pogoji:
 - ogrevanje obrata
 - ureditev klimatskih pogojev
 - ukinejo se uslužnostni prevozi za druge obrate skozi HVB.
5. Za 15 min naj se podaljša čas za prehrano med delom; to naj se upošteva tudi pri doseganju norme. Zahteva velja, dokler niso dani pogoji, da se prehrana med delom izvede v 30 minutah.
6. Delavcem naj se ponudi izbira med bonom za malico ali denarnim nadomestilom v isti vrednosti.
7. Na zboru sta bili poleg prejšnjih zahtev postavljene in potrjene še dve, in sicer:
 - 6. Zbor je podal nezaupnico poslovodnemu odboru Železarne Jesenice, ker meni, da je on eden izmed krivcev za stanje v Železarni.

7. Zbor zahteva in predlaga ostalim delom Železarne Jesenice takojšnjo ocepitev iz sistema Slovenskih železarn, ker se plačuje delavce v Ljubljani, obenem pa v Železarni Jesenice načrtujejo masovni odpust delavcev.

Poleg uresničevanja zahtev zbor zahteva tudi odgovore od Poslovodnega odbora na vprašanja:

1. Kdo ne sprejema pobud našega vodstva obrata v Železarni Jesenice, da ne more uresničiti svojih zamisli in predlogov, predvsem v nagajevalnem smislu?
2. Koliko časa bo še trajala agonija v Železarni Jesenice, da se slabo opravljeno delo in dobro delo plačuje enako?
3. Kdo je odgovoren za nabavo nekvilitenega vložka za HVB iz Češkoslovaške?
4. Kdo je odgovoren za izboljšanje pogojev dela v HVB od pričetka obratovanja do danes in kaj je bilo na splošno narejenega za izboljšanje pogojev dela?
5. Zakaj se ne dajejo informacije o našem osebnem dohodku, kdaj bo izplačilo in koliko je povprečje Železarne?
6. Koliko delavcev poleg zaposlenih v HVB je še stroškovno vezanih na obrat HVB in kje so ti delavci zaposleni?
7. Zakaj je obrat HVB podcenjen glede na plačilne kategorije, ki so v po-preju za isto delo nižje kot v ostali Železarni?

Če PO zahtevo do 10. decembra ne izpolni in ne da odgovorov na zastavljena vprašanja, se je zbor delavcev odločil, da poleg nezaupnice poda tudi zahtevo po odstopu poslovodnega odbora.

Delavci v HVB upamo, da se bo stvar uredila po demokratični poti brez nepotrebnih stavke in da bodo delavci v ostalih delih Železarne Jesenice razumeli smisel zahtev in vprašanj.